

SZAKDOLGOZAT

Karamán Zsolt

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Vidékfejlesztési Agrármérnök Bsc Szak

**Szőlőtermesztés és borászat a Küküllő mentén: hagyományok
és kihívások (vagy kilátások?) a 21. században**

Belső konzulens: **Dr. Szabó Péter**
Szőlészeti és Borászati Intézet
Egyetemi adjunktus

Készítette: **Karamán Zsolt**
FAFNFM
Levelező tagozat

SZÉKELYUDVARHELY

2024

I. Tartalomjegyzék

I. Tartalomjegyzék.....	2
II. Bevezetés és célkitűzések.....	3
III. Szakirodalmi áttekintés	5
1. A szőlőtermesztés és bortermelés nemzetközi helyzete	5
1.1 Nemzetközi szőlőtermesztés	5
1.2 Bortermelés	9
2. Románia borvidékei.....	11
2.1 Az Erdélyi-fennsík.....	11
2.2. A moldvai borvidék.....	12
2.3. Havasalföld dombjai	12
2.4. A Bánság	13
2.5.Körösök és Máramaros.....	13
2.6.A dobрудzsai dombok.....	13
2.7 Duna vidéke	14
3. Az erdélyi fensík.....	14
3.1 Az erdélyi fensík borvidékei	14
3.2 Nagyenyed	15
3.3 Gyulafehérvár	15
3.4 Szebes-Apold	15
3.5 Szászlekenye	15
4.A Kükküllő menti borvidék	16
4.1 Története	16
4.2 A Kükküllőmenti szőlővidék borászati potenciáljának megismerése és kiaknázása.....	18
4.3 A klímaváltozás hatásai a régióra.....	25
IV. Anyag és módszertan	26
V. Eredmények és következtetések.....	28
1. Borászatok a régióban	28
2. A vidéken termelt napszerűbb borok	32
3. Borfogyasztók	34
3.1 Fogyasztói kategóriák	34
3.2 Kérdőív eredményeinek bemutatása és értékelése a Székelyudvarhely környéki borfogyasztókról.....	36
VI Következtetések és javaslatok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
VII Összefoglalás	47
VIII. Irodalomjegyzék	49

II. Bevezetés és célkitűzések

Alig pár ezer évvel ezelőtt, az ember felszedte a fa alól a lehulott gyümölcsöt, amely kissé erjedt volt már és utána egy kellemes bódultságot érzett. Állítja ezt Harari. Valahogy így találkozhatott az ember először az alkohollal, amelyet folyamatosan finomított és fejlesztett, ahogy minden mást is maga körül. Nem lehetett ez másképp a szőlővel és a borral. A Biblia szerint, Noé volt az első, aki a szőlőt elkezdte nemesíteni az Ararat oldalában. A régészeti kutatások is ezt a részt jelölték meg származási helyének. A kárpátmedence területén már a rómaiak is termesztettek szőlőt és készítettek bort, majd a honfoglalás után mondhatni csatlakozott a kultúránkhoz. A magyar borok minőségét nem hiszem, hogy bárkinek be kellene mutatni a világon, aki egy kicsit ért is hozzá. Ha másról nem is, akkor legalább a tokajiról hallott. De mi a helyzet kicsit keletebbre? Kinek mi jut az eszébe, ha meghallja azt a szót, hogy „Erdély”? Persze, hogy nem a szőlő! Hamarabb jut eszébe egy zúzmarás fenyő, mint a domboldalon hosszan futó szőlősorok. És ha ital, akkor is inkább az olykor már élvezhetetlenül erősre főzött szilvapálinka, mint a helyi bor.

És nekem székelyudvarhelyiként mi jut először eszembe arról, ha azt mondja valaki, hogy Küküllőmenti bor? Hát... Gyerekoromban emlékszem, mindenki „hatalmas” borász volt. Sokszor még a tömbházak oldalán is szőlő nőtt és abból „bort” készítettek (az időzőjel az szándékos és nem elírás). Akinek voltak még érdekeltségei falun, az persze onnan szerezte be a szőlőt és ott is tárolta, hiszen a legtöbb háznál volt legalább egy kicsi pince, ahol télire tárolták a krumplit, almát, sárgarépat és elfért ott pár boroshordó is. Ezek a borok általában úgy készültek, hogy leszedték a szőlőt, ami lehetett több fajta is, kifacsarták a mustot, majd hozzáadtak egy halom cukrot. Egyrészt, hogy növeljék a fokát, másrészt, hogy legyen édes, hogy „itassa magát”. A végeredmény? Nem hiába született meg a „guggolós bor” kifejezés. Ez onnan jön, hogy ha tudja az ember, hogy a szomszédnak rossz bora van, akkor inkább guggolva megy el az ablaka alatt, nehogy észrevegyék és behívják egy pohár borra. És elhihetik, a vidék tele volt guggolós borokkal. Ezért úgy gondolom, hogy nem is csoda, ha furcsán hangzott a fülemnek amikor először hallottam, hogy Küküllőmenti borvidék. Pedig nem is kell csak 60-70 kilométert menni lefelé a Küküllő forrásától és már találhatunk rendezett szőlősöket és iható borokat. Főleg azokon a településeken, ahol már érezhető a szász ráhatás. Ez Segesvár környékén kezdődik a Nagy-Küküllő mentén.

Ebben a dolgozatban erről a nagy múltú vidékről írok, de előtte megvizsgálom a borászat és szőlészeti adatait a világban 2022-ig, majd lassan közelítek a Küküllő mentére. A dolgozat második felében pedig megvizsgálom, hogy merre alakult az évek alatt a környékbeliek fogyasztói szokásai, ha borról van szó és utána nézek, hogy milyen hatása van a régióra a klímaváltozás.

III. Szakirodalmi áttekintés

1. A szőlőtermesztés és bortermelés nemzetközi helyzete

1.1 Nemzetközi szőlőtermesztés

A világ szőlőültetvényeinek területe a becslések szerint 7,3 mha 2022-ben, ami csak kis mértékben alacsonyabb a 2021-es évhez képest (-0,4%). A világ szőlőterülete a szőlővel beültetett teljes területet jelenti, amely minden célra (bor és gyümölcsle, csemegeaszőlő és szárított szőlő) alkalmas, beleértve a fiatal, még nem termő szőlőtőkékét is. Amint az alábbi 1. ábra mutatja, a világ szőlőterülete 2017 óta stabilizálódni látszik. A jelenlegi stabilizáció azonban heterogén fejleményeket takar a fő szőlőtermelő országokban.

Ábra 1 – A föld szőlőültetvény területeinek alakulása millió hektár. (Forrás: OIV, 2022)

2021-ben néhány európai uniós ország (például Olaszország és Franciaország), valamint Kína és Iránnal együtt vezetik a világ bortermő területeinek rangsorát. Másrészt a déli félteke nagy bortermelő országai, más bortermelő országokkal együtt, mint például az USA, Törökország és Moldova, jelentős csökkenést tapasztalnak a szőlőterületek szempontjából. (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022)

2022-ben már ellentétes tendenciák figyelhetők meg (2. ábra). Az egyik oldalon az olyan országok, mint Moldova, Törökország, Spanyolország, Argentína és az USA veszítenek szőlőtermő területeikből. Ezzel szemben Franciaország, valamint más jelentős szőlőterületek, mint India, Oroszország és Brazília, szőlőterületeinek növekedését tapasztalják. A többi jelentős szőlőtermelő ország, például Kína, Olaszország, Chile és Ausztrália stabil területeket regisztrált,

2021-hez képest jelentős változások nélkül. Ezek az ellentétes tendenciák globálisan kiegyenlítik egymást. (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022)

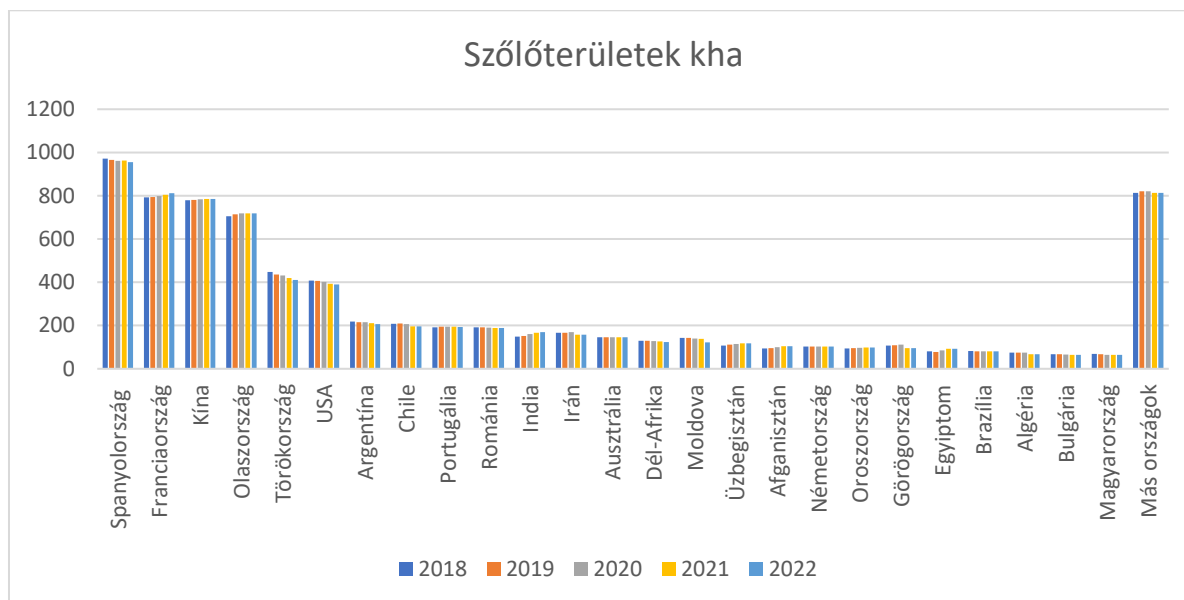
2. Ábra – Fontosabb szőlőtermelő országok ültetvényeinek területei 2018-2022 (Forrás: OIV, 2022)

Szőlőtermő területek (kha)							
	2018	2019	2020	2021	2022	22/21%	2022% világ
Spanyolország	972	966	961	963	955	-0,8	13,00
Franciaország	792	794	799	805	812	-0,8	11,20
Kína	779	781	783	785	785	0	10,80
Olaszország	705	714	719	718	718	0	9,90
Törökország	448	436	431	419	410	-2,3	5,60
USA	408	407	402	393	390	-0,8	5,40
Argentína	218	215	215	211	207	-1,9	2,80
Chile	208	210	207	196	196	0	2,70
Portugália	192	195	195	194	193	-0,5	2,70
Románia	191	191	190	189	188	-0,3	2,60
India	149	151	161	167	170	2	2,30
Irán	167	167	170	158	158	0	2,20
Ausztrália	146	146	146	146	146	0	2,00
Dél-Afrika	130	129	128	126	124	-1,2	1,70
Moldova	143	143	140	138	122	-11,6	1,70
Üzbegisztán	108	112	114	118	118	0	1,60
Afganisztán	94	96	100	104	104	0	1,40
Németország	103	103	103	103	103	0	1,40
Oroszország	94	96	97	98	99	1,4	1,40
Görögország	108	109	112	96	96	0	1,30
Egyiptom	80	78	85	92	92	0	1,30
Brazília	82	81	80	81	81	0	1,10
Algéria	75	74	75	68	68	0	0,90
Bulgária	67	67	66	65	65	0,1	0,90
Magyarország	69	68	65	64	64	0	0,90
Más országok	814	821	821	814	814	0	11,20

Világ össz.	7342	7350	7365	7311	7278	-16,7	100

Az északi féltekén az Európai Unió (EU) szőlőültetvényeinek mérete az elmúlt években stabilizálódni látszik, és lassan a tízedik egymást követő évben 3,3 millió hektáron áll. Ez a stabilitás a bortermelési potenciállal való gazdálkodásnak tulajdonítható, mivel az Európai Unió 2016 óta lehetővé tette a tagállamok számára, hogy új telepítéseket engedélyezzenek, amelyek évente legfeljebb 1%-kal növelhetik az egyes tagállamok által már betelepített területek nagyságát. Az uniós tagállamokat tekintve Spanyolország, a legnagyobb szőlőtermesztő 2022-ben, 955 kha-t tesz ki, és 2021-hez képest 0,8%-kal csökkent. Ezzel szemben a Franciaországban 2021-hez képest nőtt a szőlőterület nagysága (+0,8%), ami 812 kha. Olaszország 718 kha szőlőterülettel rendelkezik, ami a 2016 és 2020 között regisztrált bővülés után stabilizálódik. Az Európai Unió legtöbb más jelentős szőlőtermő országaiban 2021-hez képest csökkenést mutat: Portugália (194 ezer ha, -0,2%/ 2021), Románia (189 ezer ha, -0,7%/ 2021) és Magyarország (63 ezer ha, -1,2%/ 2021). Németország területe 2022-ben stabil maradt, és 103 ezer hektárra becsülhető, ami megfelel az elmúlt húsz év átlagának. (Oficiul National al Viei si Produselor Vitivinicole, 2022)

3 Ábra - Fontosabb szőlőtermelő országok ültetvényeinek területei 2018-2022, grafikon formában (OIV adatai alapján, Saját szerkesztés)

Az EU-n kívül Moldvában is megfigyelhető az előbbi országokra jellemző területcsökkenés. 2021-ben 138 ezer hektár szőlőterülete volt, míg 2022-ben már csak 122 ezer hektár. Ez a csökkenés a moldovai kormány által 2010- ben indított borágazati szerkezetátalakítási program hatásaival magyarázható. Ezzel szemben az orosz szőlőültetvények már a negyedik egymást követő évben bővültek, és 2021-ben 98 ezer hektárt (+0,8% / 2020) érnek el. Törökország 2021-

ben 419 ezer hektár szőlőterületet regisztrál, ami 11,6 ezer hektárral (-2,7%) kevesebb, mint 2020-ban. Törökország nyolcadik egymást követő évben folytatja szőlőterületének csökkentését, 2014 óta mintegy 85 ezer hektárt veszítve. 2022-ben azonban Törökország a szőlőterületet tekintve továbbra is az ötödik legnagyobb szőlőtermelő ország marad a világon. (3. ábra) (Oficiul National al Viei si Produselor Vitivinicole, 2022)

A 2000 és 2015 közötti hosszú, jelentős bővüléssel jellemezhető időszakot követően a kínai szőlőterület növekedése az utóbbi években lelassult, és 2022-ben a becslések szerint a 2021-es szintnek megfelelően 785 kha. Az Egyesült Államokban a szőlőültetvények területe 2014 óta folyamatosan csökken, és a becslések szerint 2022-ben 400 ezer hektár lesz, ami megfelel az előző évinek. Ezt a területcsökkentést az elmúlt években többek között a szőlőtermelők kérték a szőlő túlkínálat leküzdése érdekében. A déli féltekén a szőlőterületek közelmúltbeli alakulása a főbb bortermelő országokban régióként eltérő. Dél-Amerikában Argentína szőlőterülete 2015 óta csökken, és 2022-ben 210 ezer hektárt ér el, ami 2021-hoz képest 3,7 ezer hektáros, azaz (-1,7%-os) csökkenést jelent. Argentína szőlőterületének csökkenése a fő bortermelő régiók - elsősorban Mendoza - változó éghajlati tényezőivel magyarázható, ideértve a vízhiányt, az emelkedő átlaghőmérsékletet és a szélsőséges aszályos időjárási viszonyokat. Chile 2021-hoz képest változatlan maradt, Brazília nyolc egymást követő év folyamatos csökkenése után 2022-ben növeli szőlőterületét, de csak kis mértékben, 0,2%-kal. (Oficiul National al Viei si Produselor Vitivinicole, 2022)

1.2 Bortermelés

4 Ábra – Jelentősebb bortermelő országok bortermelése 2018-2022 – Saját szerkesztés (Forrás: OIV, 2022)

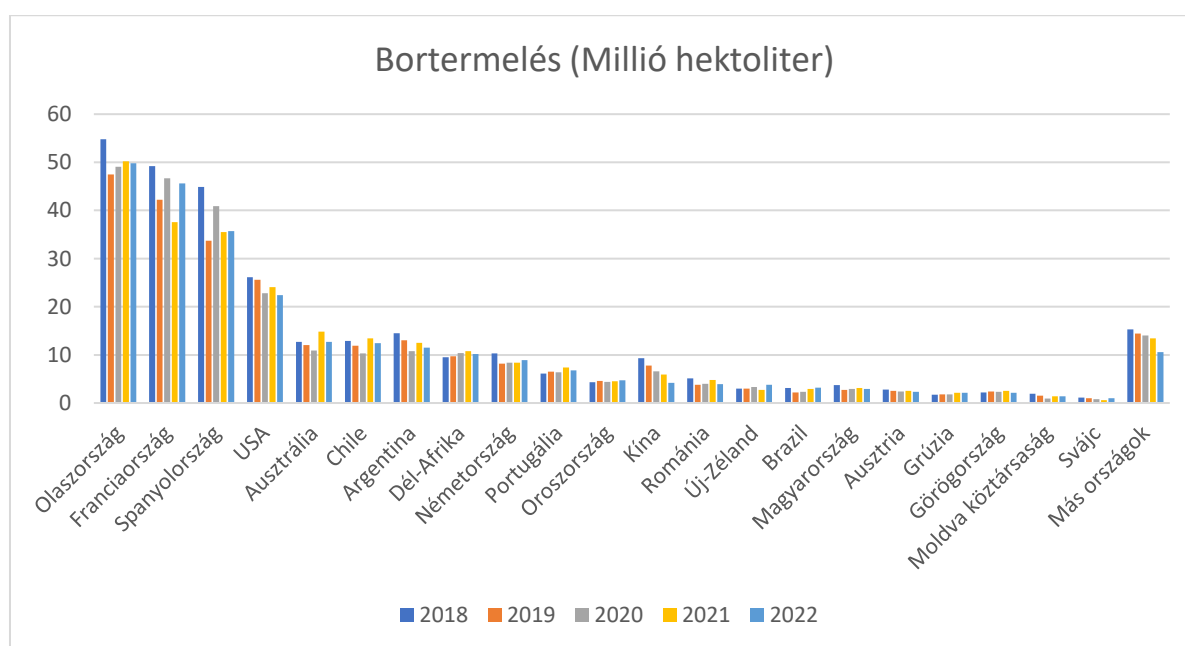
Bortermelés (Millió hektoliter)							
	2018	2019	2020	2021	2022	22/21%	2022%
Olaszország	54,8	47,5	49,1	50,2	49,8	-1%	19,5%
Franciaország	49,2	42,2	46,7	37,6	45,6	21%	17,8%
Spanyolország	44,9	33,7	40,9	35,5	35,7	1%	13,8%
USA	26,1	25,6	22,8	24,1	22,4	-7%	8,8%
Ausztrália	12,7	12	10,9	14,8	12,7	-14%	4,9%
Chile	12,9	11,9	10,3	13,4	12,4	-7%	4,8%
Argentína	14,5	13	10,8	12,5	11,5	-8%	4,4%
Dél-Afrika	9,5	9,7	10,4	10,8	10,2	-6%	3,5%
Németország	10,3	8,2	8,4	8,4	8,9	6%	3,5%
Portugália	6,1	6,5	6,4	7,4	6,8	-8%	2,6%
Oroszország	4,3	4,6	4,4	4,5	4,7	4%	1,8%
Kína	9,3	7,8	6,6	5,9	4,2	-29%	1,6%
Románia	5,1	3,8	4	4,8	3,9	-19%	1,5%
Új-Zéland	3	3	3,3	2,7	3,8	44%	1,5%
Brazília	3,1	2,2	2,3	2,9	3,2	9%	1,2%
Magyarország	3,7	2,7	2,9	3,1	2,9	-6%	1,1%
Ausztria	2,8	2,5	2,4	2,5	2,3	-5%	0,9%
Grúzia	1,7	1,8	1,8	2,1	2,1	2%	0,8%
Görögország	2,2	2,4	2,3	2,5	2,1	-14%	0,8%
Moldva köztársaság	1,9	1,5	0,9	1,4	1,4	-2%	0,5%
Svájc	1,1	1	0,8	0,6	1	63%	0,4%
Más országok	15,3	14,4	14	13,4	10,6	-21%	4,3%
Összesen	294,5	258	262,4	261,1	258,2	-1%	100,00%

Az OIV (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022) adatai szerint (4. ábra) a világ bortermelését - a gyümölcslevek és mustok nélkül - 2022-ben 258 millió hektoliterre becsülik, ami közel 3 millió hektoliterrel (-1%) kevesebbet jelent 2021-hez képest. Ez az Európában és az USA-ban a vártnál nagyobb szüreti mennyiségnek (a tavaszi és nyári aszály és hóhullámok ellenére), valamint a déli féltekén regisztrált átlagos termelési szintnek köszönhető. Összességében 2022-ben a világ különböző régióiban megfigyelt száraz és meleg körülmények korai betakarításhoz és átlagos mennyiségekhez vezettek.

Az EU-ban 2022-ben 161,1 millió hektoliter bortermelés várható, ami 4%-os növekedést jelent 2021-hez képest, és megfelel a legutóbbi öt éves átlagnak. (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022).

A 2022-es termesztési szezonban egy sor kedvezőtlen időjárási körülmény - tavaszi fagy, jég-eső, túlzott hőség és aszály - volt megfigyelhető. A tavaszi és nyári hőhullámok Európa-szerte korai érést eredményeztek. A szezon elején negatív hangulatot eredményezett, hogy a szélsőséges hőség és a csapadékhiány miatt sok területen alacsonyabb termés hozamokra lehetett számítani. Végül azonban a jelentősebb szőlőbetegségek hiánya és a késő nyári esőzések kárpóoltak, így több régióban és országban az eredetileg vártnál magasabb termés hozamokat értek el. (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022)

5 Ábra – Jelentősebb bortermelő országok bortermelése 2018-2022 grafikon formában (OIV adatai alapján, Saját szerkesztés)

Olaszország (49,8 mhl), Franciaország (45,6 mhl) és Spanyolország (35,7 mhl) együttesen a világ bortermelésének 51%-át adták ki 2022-ben (5. ábra). A három legnagyobb bortermelő közül Olaszország viszonylag stabil a bortermelés tekintetében, a következő értékekkel -1% 2021-hez képest és +2% az utolsó ötéves átlaghoz képest (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022). Franciaországban viszont nemcsak a 2021-es alacsony mennyiséghez képest (+21%), hanem az elmúlt ötéves átlaghoz képest is (+7%) növekedést regisztráltak a bortermelésben. A szárazság és a sok régióban a vízhez való korlátozott hozzáférés ellenére Spanyolország 2022-es bortermelése 2021-hez képest +1%-kal kiegyenlítődik, de 5%-kal elmarad a legutóbbi ötéves átlagtól. A többi nagy uniós ország közül

egyedül Németországban nőtt a bortermelés szintje 2022-ben. A 8,9 mhl-es szintet rögzítve Németország bortermelése 6%-kal magasabb, mint 2021-ben, ami a szőlőültetvények számára kedvező száraz és meleg tenyészidőszaknak köszönhető. Az EU összes többi fő bortermelő országa negatív eltérést regisztrált a 2022-es termelési szintjében: Portugália 6,8 mhl-t (-8% / 2021), 3,9 mhl Romániában (-19% / 2021), 2,9 mhl Magyarországon (-6% / 2021), 2,3 mhl Ausztriában (-5% / 2021) és 2,1 mhl Görögországban (-14% / 2021). Érdeemes megemlíteni, hogy 2022-ben a görög bortermelés mennyisége az elmúlt évtizedek egyik legalacsonyabb szintjét éri el. (Oficiul National al Viei si Produselor Vitivinicole, 2022)

Az EU-n kívüli országok közül Oroszország bortermelése 2022-ben 4,7 millió hektoliter, ami 20%-kal magasabb a 2021-es évhez képest. Grúzia bortermelése 2022-ben 2,1 millió hektoliterre emelkedik, ami 2%-os növekedést mutat az előző évhez képest, már így is jelentős termelési mennyiséghez viszonyítva. Ez a növekedés részben a kedvező időjárási viszonyoknak és a kormányzati támogatási programnak köszönhető, amely rekordszintű termelést eredményezett. Moldova bortermelése 1,4 millió hektoliter, ami 2%-kal alacsonyabb az előző évhez képest. Svájcban a bortermelés 2022-ben 1,0 millió hektoliter, ami 63%-kal magasabb a 2021-es rendkívül alacsony mennyiséghez képest, és 15%-kal meghaladja az elmúlt öt év átlagát. A svájci szőlőültetvényeket kedvezően érintette az Európa-szerte tapasztalt hőhullám, mivel viszonylag magas helyen találhatók.

Ázsiában Kína bortermelése 2022-ben 4,2 millió hektoliter, ami 29%-os csökkenést jelent az előző évhez képest. Az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent a kínai bortermelés. Észak-Amerikában az USA-ban 2022-ben a korai fagyok, a nyári aszályos időjárás és az ebből adódó vízhiány miatt a bortermelés 22,4 millió hektoliter, ami 7%-kal alacsonyabb a 2021-es szinthez képest, és 9%-kal az ötéves átlag alatt van. (International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022)

2. Románia borvidékei

2.1 Az Erdélyi-fennsík

A borvidéke a Küküllőmenti borvidék, Gyulafehérvári borvidék, Szebes-Apold borvidék, Enyedi borvidék és Szászlekenye szőlőterületekből áll. Ezeken belül 17 szőlőtermelő központ van, amelyekből elkülönülve egy önálló szőlőtermelő központ (Dézs) is létezik, és számos bortermelő is található. A régió fő termelési iránya a fehérborok, amelyek széles skálán jelennek meg, a hétköznapi boroktól, a prémium minőségűekig, némelyikük félédes, sőt édes is lehet.

Ezek mellett, Zsidvén pezsgők is készülnek, amelyek az országban és külföldön is elismertek. (Revino Romania SRL, 2023)

2.2. A moldvai borvidék

Románia legnagyobb és leghíresebb bortermelő vidéke. Számos ültetvényt foglal magába a moldvai Kárpáti (Subcarpati), a Kárpátkanyarulat, a Prut völgye és az alsó Siret völgye közötti, túlnyomórészt dombos területen. A moldvai dombvidék borvidéke 12 szőlőültetvényt foglal magában, nevezetesen: Cotnari szőlőültetvény, Iasi szőlőültetvény, Husi szőlőültetvény, Tutova szőlőültetvény, Dealul Bujorului szőlőültetvény, Nicorești szőlőültetvény, Iveshti szőlőültetvény, Covurlui szőlőültetvény, Zeletin szőlőültetvény, Panciu szőlőültetvény, Odobesti szőlőültetvény és Cotești szőlőültetvény. Ezeken a szőlőültetvényeken belül 44 szőlőtermelő központ van, valamint 8 független központ: Hlipiceni, Plugari és Proboata északon, Vaslui közepén, Grivița és Nămolosa délen, Bozieni és Răcăciuni a régió nyugati részén. A régió a bortermelésre és kisebb mértékben a csemegeszőlőtermelésre összpontosít. A termelt, főként fehérborok széles skálán mozognak, a mindennapi fogyasztásra szánt boroktól a kiváló minőségű, természetesen édes borokig, amelyek a világ legjobb borai (Sauternes, Lacrima Cristi stb.) mellett is megállják a helyüket. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Cotnari bor szerepel a világ legjobb borainak katalógusában. A száraz borokat főként az Odobesti, Cotești, Panciu dűlőkben készítik. A vörösborok termelése szigetjellegű. (BASF SRL, 2024)

2.3. Havasalföld dombjai

Ez a régió területileg szinte teljes egészében a dombok és hegyek nagy egységének felel meg, amelyet földrajzilag Getikus-fennsíkknak neveznek. A borvidéken belül 8 borvidék található amelyen belül 32 borászati központ található, köztük három önálló borászati központ (Segarcea, Tg. Jiu és Poiana Crășetului). A bortermelés meglehetősen változatos. A Sâmburești szőlőültetvény kivételével, amely elsősorban vörösborokat termel, az összes többi szőlőültetvény a mindennapi fogyasztásra szánt boroktól kezdve az eredetmegjelölésre és minőségi osztályokra jogosult kiváló borokig a fehérborok széles skáláját termeli. (BASF SRL, 2024)

2.4. A Bánság

Románia délnyugati részén, a Maros folyó, a Bánát-hegység és a volt jugoszláv határ által alkotott háromszögben helyezkedik el ez a régió, amely némileg olyan, mint egy egységes szőlőhegy. Bár a régió elsősorban a bortermelésre összpontosít, csemegeszőlő-fajtákból sincs hiány. A Chasselas csoport a legelterjedtebb és legjobban értékelt fajta, de néhány helyen megtalálható a Muscat Hamburg és a Muscat d'Adda is. Egyes fajtákat inkább helyi fogyasztásra használnak a terület lakott központjaiban, és kevésbé exportra. (Revino Romania SRL, 2023)

2.5. Körösök és Máramaros

A régió 4 borvidéket (Miniș-Maderat, Diosig, Valea lui Mihai, Silvaniei) és 13 szőlőtermelő központot foglal magában, amelyek közül kettő (Halmeu és Seini) önálló. A termesztésben a borászati és kisebb mértékben a csemege szőlőfajták dominálnak. A borszőlőfajták közül megemlítem a következőket: Fetească blanchă, Olaszrizling, Fetească regală, Furmint, Pinot gris, Mustoasă de Maderat és Iordana. A legfontosabb vörösborfajták a Kadarka és a Burgund. Az ökoklimatikus viszonyok lehetővé teszik a borok széles skálájának előállítását, a hétköznapi fehér- és vörösboroktól a csúcsminőségű borokig. A vörösborok előállításához a régió déli részén, különösen Minisben találhatók jó feltételek. (BASF SRL, 2024)

2.6. A dobrudzsai dombok

Románia délkeleti részén található, teljes egészében a Dobrudzsai-fennsíknak felel meg, amely világosan elhatárolódik a Duna, a Fekete-tenger és a bolgár határ között. E borvidék fizikai-földrajzi jellemzőit alapvetően az alacsony-mérsékelt magasságú és tagolt fennsík domborzatának túlsúlya, a szinte általános lösztakaró és a pontusi sztyeppe-szilva-sztyeppe határozottan kontinentális bioklimája jellemzi, amelynek túlzott jellegét részben enyhíti a Fekete-tenger és a Duna-delta víztömegeinek közelsége. A természeti adottságok természetesen alapfeltételei a szőlőtermesztés fejlődésének ebben a régióban, amelynek számos bora már az ókor óta keresett exportcikk. Kiváló minőségükért az ökológiai tényezők egész sora felelős, de a különösen kedvező kalóriapotenciállal rendelkező éghajlat a fő tényező, kivéve a vízkomponenst, amely természetes szempontból még mindig hiányos, de az ember által nem nehéz orvosolni. A Dobrudzsa-hegység borvidéke a Sarica-Niculitel, Isztria-Babadag és Murfatlar szőlőterületekből áll. A borvidéken 9 borászati központ (Măcin, Niculitel, Tulcea, Valea Nucarilor, Babadag, Isztria, Cernavodă, Medgidia, Murfatlar) és 5 önálló borászati központ (Dăeni, Hârșova, Mangalia, Adamclisi, Chirnogeni) található. Társadalmi és gazdasági szempontból a belső vasúti és közúti hálózat, amely kapcsolódik az országos hálózathoz, biztosítja a borászati termékek helyi (beleértve a tengerparti turisztikai területet is) és az ország

többi részén történő forgalmát és fogyasztását, a Duna és a tengeri vízi utak pedig megkönnyítik az exportot. Az a tény, hogy a régió két fő termelési területtel rendelkezik (csemegeszőlő és bor), magyarázatot ad arra, hogy a kis területen számos fajta talált helyet. A csemegeszőlők közül a Cardinal, Regina dei viilor, Chasselas, Muscat Hamburg, Muscat d'Adda, Afuz Ali stb. fajtákat termesztik. A fehérborok közül az Aligote, Fetească blanche, Fetească regale, Pinot gris, Chardonnay, a vörösborok közül pedig a Cabernet Sauvignon, Pinot noir, Merlot, Sangiovese stb. fajtákat. a. Ebből a széles fajtakinálattól számos borkategória és bortípus készül, amelyek közül néhány, mint például a murfatlári és részben a sarica-niculitel borok, világhírűek. (Rancu, 2021)

2.7 Duna vidéke

Ez a régió főként a Duna teraszain helyezkedik el a Román Alföld délkeleti részén, és magában foglalja az Ostrov és Greaca szőlőültetvényeket, valamint a szőlőültetvényeken belül 5 borászati központot (Aliman, Băneasa, Oltina, Ostrov, Greaca) és 3 független borászati központot: Zimnicea, Giurgiu és Fetești. Bár egyes központok távol vannak egymástól, a hasonló ökológiai körülmények között elhelyezkedő és egymással kapcsolatban álló szőlőültetvények jelenléte igazolja a fenti nevekkal rendelkező önálló borvidék körvonalazódását. A régió fő termelési területe a csemegeszőlő-termelés. A bortermelés változatos, főként mindennapi fogyasztásra szánt borokból áll, amelyek között a fehérborok dominálnak. Néhány vörösbor is eléri a kiváló boroktól elvárt minőséget. Ide tartoznak az Ostrov és a Graca szőlőültetvények. (Revino Romania SRL, 2023)

3. Az erdélyi fensík

3.1 Az erdélyi fensík borvidékei

A borvidék a Kárpátok ívén belül helyezkedik el, és három Kárpát-hegység határolja: a Keleti-Kárpátok északon és keleten, a Déli-Kárpátok délen, valamint a Nyugati-Kárpátok nyugaton, északnyugaton pedig a Nyugati-hegység. Az erdélyi borvidék öt borvidéket foglal magában: a Nagyeniedi borvidéket, a Gyulafehérvár és környéke, a Szebes- Apold borvidék, a Szászle-kence környéke és a Küküllőmenti borvidék, amelyek közül utóbbi a legnagyobb és amelyet külön kiemelek. A régió fő termelési iránya a fehérborok, amelyeket a mindennapi fogyasztásra szánt boroktól a csúcsmárkákig széles választékban készítenek, közülük néhány féledes, sőt édes is lehet. (Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020)

3.2 Nagyenyed

A 700 hektáros gazdaság a megye északnyugati részén, Enyed térségében, Tompaháza, Magyarlapád, Háporton és Csombord községekben található. A környéken hagyományos borospincék találhatók, ahol kóstolókat szerveznek Csombordban és Enyeden. A szőlőültetvényeket már a római kor óta művelik, hiszen itt találtak egy kőből faragott teafát, amely ma az enyedi Történeti Múzeumban van, Csomborban pedig két ilyen maradványt is találunk a borászat bejáratánál. (BIDIAN, 2023)

3.3 Gyulafehérvár

A gyulafehérvári szőlőültetvény a Maros folyó mentén terül el, Alvinc községtől Diódig húzódik, és közel 500 hektáros területet foglal magában. A szőlőültetvény dombjai adják területének szívet: Sárd, Magyarigen, Celná, Borosborcsád és Boroskrakkó. A szőlőültetvény borai olyan fajtákból készülnek, mint a Fehér Leányka (Feteasca Alba), olaszrizling, furmint, sauvignon blanc, Kövérszőlő, Otonel-muskotály, Traminer és Pinot gris. Ezen a területen található a Celnai pincészet, amely Erdély egyik legrégebbi pincészete. A Celná borait a Hunyadi Mátyás, azaz Mátyás király is szerette, és a 15. század körül tartott esküvőjén elrendelte, hogy e vidékről származó híres bort szolgáljanak fel. Később a bor kastélyukba került. A Celnából származó híres bor Rómába is eljutott, ahol már a római közigazgatás idején is ismert volt. A pincészet pincéje 1784-ben került kiadásra, "U" alakú, a falu központjában lévő dombon, a Teleki udvarháznál. A pince 150 méter hosszú és hat méter széles. Ideális tulajdonságokkal rendelkezik a borok tárolásához és érleléséhez, az átlagos hőmérséklet egész évben 10-11°C, a páratartalom pedig 98-100%. A falakon található nemes penész és a három méter magas boltíves boltozat kőfűlkéi biztosítják a természetes szellőzést. (Crama Rotenberg, 2018)

3.4 Szebes-Apold

Fehér megye déli sarkában húzódik, a hegyek utolsó dombos karjaiban, Alkenyér, Felső és Alsó-Pián, Szászcsor, Kelnek, Szászorbo községekben koncentrálódva. Majd átnyúlik Nagyszeben megyébe, ahol Nagyludas, Szerdahely, Nagypold és Szelistye községeket foglalja el. A borok alkoholtartalma 11-12°, savasságukat a szájpadról érezhetjük. Bár savasságuk ellenére gyümölcsösek, kiváló alapanyagot képeznek a természetes pezsgők készítéséhez. A választékot jordan és olaszrizling fajták alkotják. (BASF SRL, 2024)

3.5 Szászlekenye

Az Erdélyi-fennsík északkeleti részén, a dombvidéki Nagyszamos és Maros régiójában található. Beszterce-Naszód megyében meglehetősen vékonyan elterülő szőlőültetvények alkotják, némi behatolással a Maros megye északi részén. A szőlészet, a római uralom alatt fejlődött ki,

különösen abban az időszakban, amikor katonai és kereskedelmi céllal utakat építettek, amelyek közül az egyiket Tekénél, egy fontos bortermelő központban fedezték fel. A 12-13. században a szőlőtermesztés újabb jelentős fejlődésen ment keresztül a Rajna és a Mosel vidékéről érkező szászok érkezésével. A területről származó bort az osztrák királyi család kedvelte, innen ered a "császárok bora" elnevezés. (CRAMA VIE-VIN LECHINTA, 2023)

4.A Küküllő menti borvidék

A Küküllőmenti borvidék Erdély legnagyobbja, területe több mint 2500 hektár. Olyan településeket foglal magában, mint Balázsfalva, Bolkács, Zsidve, Küküllővár, Szépmező, Alsókarácsonfalva, Székásveresegyháza stb. Nagy területen termesztik az olyan fajtákat, mint a Királyleányka (Fetească regală), Olaszrizling, Sauvignon Blanc, Muscat Ottonel, Fetească Blanche, Traminer és Chardonnay, Pinot Gris. Az itteni szőlőültetvényekről szóló első feljegyzések a püspökségnek járó tizedekre utalnak, amelyet a papoknak adtak bérbe, akik a saját részükön kívül néha a püspökségnek is bérbe adták a részüket. Péter erdélyi püspök 1283-ban igazolja, hogy a Medgyes környéki falvak papjainak bérbe adta az ott megillető tized gabonából, szőlőből, méhekből és bárányokból álló tizedek egyharmadát 40 jó ezüsttel együtt.

A terület szőlőtermesztése új irányt kezdett venni 1949-ben, az Alsókarácsonfalva és Medgyes-nagy szőlőtermelőinek a Balázsfalvi borászati központ által nyújtott útmutatásnak köszönhetően. A megfelelő borkészítés és tárolás érdekében 1963-ban megépült a Bolkácsi borászati komplexum, 1972 és 1974 között pedig egy új borászati komplexum épült Zsidván. (Mărginean, 2014)

4.1 Története

Mărginean szerint a szőlő nemcsak vad formában volt otthon a Kárpátokban, hanem még abban a kifejlett formában is, amelyből a mai európai nemes szőlőfajták származnak. A terület lakói a Kárpátokmedence ezen részén különösen jól fejlesztették ezt a kultúrát. Kialakulása a Duna és a Fekete-tenger melletti területen található szőlőnek köszönhető. Az első szőlőtermesztés hazánkban a Kr. e. 5. századra vezethető vissza, amikor Gyulafehérváron és a Küküllőmentén megjelentek az első szőlőültetvények. (Mărginean, 2014)

A bortermelő terület hírneve hosszú múltra tekint vissza, "Borvidék" néven ismert, ahogyan azt Ioan Honterus 1532-ben készített "Chorographia Transylvaniae" című könyvben szereplő térkép is említi állítja Macici. A szőlőtermesztésről már a vaskorban (i. e. 5. század) is vannak

tanúvallomások. Később, amikor a rómaiak gyarmatosították a területet, szőlőültetvényeket találtak itt, és amikor a 9. század vége felé a magyarok megérkeztek, a helyiek már szőlőműveléssel foglalkoztak. Vajkai Aurel feljegyezi, hogy a magyarok "olyan földet találtak, ahol már volt szőlő", Herczegh Mihály pedig "A magyar szőlőművelés története" (1896) című művében azt írja, hogy "sem a mezőgazdasági módszereken, sem a szőlőművelés módján nem változtattak, azokat életükhöz igazították". (Macici, 2008)

Ugyanakkor C. Giurescu 1962-ben azt írta, hogy "a 14. században (...) a Küküllők-völgyében és a Maros-völgyben, szőlőültetvények voltak". A szőlőtőkék gyakran szerepelnek ikonok vagy templomok falainak díszítő motívumai között. Az Erdélyben termelt borokat nagyra értékelték és exportálták. Pompeo Gherardo Molmenti olasz író, történész és politikus "La vie privée à Venise depuis les premiers temps jusqu'à la chute de la République" című művében írta, hogy 1173-ban, Sebastian Ziani dózse idején az erdélyi borokat olyan nagyra értékelték a Velencei Hercegségben, hogy kedvezményes vámrendszerbe részesültek. (Giurescu, 1962)

1860-ban Dicsőszentmártonban volt egy 158 desoiuri-t tartalmazó gyűjtemény, áll a Valeriu D. Cotea és munkatársai, a "Románia szőlői és borai" című kötetben. Néhány korabeli dokumentum feljegyezi, hogy egy 1866-os évjáratú olaszrizling bor Szőkefalváról "...nagyon hasonlított egy másik, ugyanabból a fajtából származó borhoz, amely a Metternich pincéjéből származott Johannesbergben (Ausztria)". Sőt, azt is mondják, hogy egy német borászmester "...csukott szemmel kóstolta őket, és egy és ugyanazon borfajtának tartotta őket", és egy 1870-ben megjelent munkában Entz Ferenc és Malnay Ignatz azt állítják (ENTZ & MÁLNAY, 1870), hogy a Furmint fajta a Küküllőmentéről szőlőskertből származhat (Cotea, 2000)

Erdélyben a szőlőtermesztés régi hagyományai megkövetelték a területre jellemző alapszintű tudományos alapon történő tanulmányozását. Így 1946-ban Dr. Ambrosi Alfréd által birtokolt Alsókarácsonfalvi állami rezervátum területén létrehozták a Alsókarácsonfalvi Kísérleti Szőlészeti Állomást. 1960-ban a központ Balázsfalvára költözött, és átnevezték Balázsfalvi Szőlészeti és Borászati Kutató Állomásnak. Az állomás tevékenysége a szőlőtermesztésen, a kiváló minőségű fehérborok előállításán, valamint a saját kutatási ágazatában újonnan létrehozott fajtákból származó szőlőszaporítóanyag előállításán alapul (Asociatia Tara Vinului, 2018)

A szőlőskert borospincéje a Küküllővári erődben található, melynek története egészen a 13. századig nyúlik vissza. Nicolae Iorga szerint Hunyadi Mátyás adta át Nagy Istvánnak 1489-

ben. Ma itt készülnek a Jidvei pezsgő különböző fajtái: száraz, extra száraz és félszáraz. Ezen kastély mellett a Zsibói pincészet komplexumához tartozik a Jidvei részleg, ahol a kiváló minőségű és exportra szánt borokat készítik, valamint az 1958-ban épült Balkácsi pincészet, ahol regionális borokat állítanak elő. (Asociatia Tara Vinului , 2018)

Az Erdélyben található szőlőültetvények több jellegzetességgel rendelkeznek. A legfontosabb a hőmérséklet, mely itt alacsonyabb, különösen az őszi hónapokban, amikor a szőlő ér, ami kedvezően hat a bogyókban lévő ízek megőrzésére és a magasabb savtartalom elérésére. Az alacsonyabb hőmérséklet azonban nem akadályozza meg a cukrok felhalmozódását, sőt, a vízgőzben gazdagabb levegő kedvez a nemes rothadásnak. Mihai Macici borász szerint ez segít abban, hogy magas cukortartalmú és a mazsolás bogyók sajátos aromáival rendelkező borok szülessenek. (Revino Romania SRL, 2023)

A terület nem feltétlenül kedvező a minőségi vörösborok előállításához, viszont kiváló pezsgőket lehet itt készíteni. Ezek a pezsgők a klasszikus palackos erjesztés (champenoise) módszerével készülnek, és a Royal Foie Gras, a White Foie Gras, az olaszrizling és a Pinot Gris fajtákból nyert alapborokból állnak elő. (Mărginean, 2014)

A szőlőültetvény borainak minősége már 1873 óta ismert, amikor a Szőkefalvi fehér Fete Blanche és olaszrizling nagy sikert aratott a bécsi világkiállításon. Egy évvel később a londoni kiállításon is megerősítették értéküket. A. Hodoş 1999-ben azt írta, hogy 1911-ben, amikor részt vett az Erdélyi Román Irodalmi és Kulturális Szövetség (Astra) megalakulásának 50. évfordulója alkalmából Balázsfalván rendezett jubileumon, Ion L. Caragiale "...a tűz alatt pislákoló lámpa fényében dicsérte a Zsidvei olajos bort és Aurel Vlaicu repülését." (Hodoş, 1999)

4.2 A Küküllőmenti szőlővidék borászati potenciáljának megismerése és kiaknázása

A Küküllőmenti szőlővidék Erdély legnagyobb szőlőültetvénye. Ez az erdélyi terület legnagyobb romániai ellenőrzött eredetű bortermelőjének, a Jidveinek a szőlőültetvénye, amely csak az elmúlt évtizedben több tízmillió eurót fektetett be, jelentős részét európai alapokból finanszírozták. 1949-ben hozták létre az első nagyüzemi, szőlészeti profilú mezőgazdasági egységet, amely folyamatosan fejlődött, és ma már közel 2500 hektárnyi megművelt területet foglal magában. A szőlőültetvények kelet-nyugati irányú dombokon, 400-500 méteres magasságban helyezkednek el.

A szőlőültetvényen nem kevesebb, mint 467 hektár sauvignon blanc termőterület található, amely jelenleg Európa legnagyobb, egyetlen termelőhöz tartozó ültetvénye, és amely a területet

"fehérborok szentélyévé" tette. A Jidvei Sauvignon Blanc borai az elmúlt években számos aranyérmet nyertek a világ legrangosabb borversenyein. (COMPANIA JIDVEI, 2024)

A Jidvei különleges jellemzője és előnye a "Szőlőiskola", amelynek célja, hogy a szőlőültetvény környezeti feltételeihez igazodó, magas biológiai értékű, minőségi ültetési szaporítóanyagot állítson elő. Erdély egyik legszebb kastélya is itt található, a Küküllőváron elhelyezkedő Bethlen-Haller kastély, más néven Jidvei kastély, a környék igazi szimbóluma. A Jidvei szőlőbirtokot birtokló Necşulescu család által teljesen felújított kastély történelmi emlék, amely gyakran megnyitja kapuit az erdélyi bortörténelem szerelmesei előtt. (COMPANIA JIDVEI, 2024)

A Küküllő dűlő a Gyulafehérvári dűlő folytatásában, a Nagy-Küküllő és a Kis-Küküllő völgyében található, amely Balázsfalvánál egyesül és a Marosba ömlik. A szőlőművelést jóval később ismerte meg, a Gyulafehérvári terjeszkedés révén. A Küküllők az egyetlen folyók Romániában, amelyekről borvidéket neveznek el. A Kis-Küküllő két oldalán erdőkkel borított dombvidék, a domboldalakon pedig a Küküllő szőlőhegy található. A szőlőhegy a Balázsfalva - Segesvár - Balavásár által alkotott háromszögben helyezkedik el, rendkívül jó megközelíthetőséggel. (BIDIAN, 2023)

A terület dombos, jellegzetes domborzati kialakítással, délnyugati tájolással rendelkezik. Szinte mindenféle domborzati és lejtőformát magában foglal, közülük a 400-600 m közötti közepes magasságúak a legelterjedtebbek. A lejtők meredeksége 5-20% között változik, lehetővé téve a szőlőművelést. A napsütötte lejtők, ahol a szőlőt termesztik, általában dél, délkelet és délnyugat felé néznek, rövidek és meredek a felső és középső harmadban, eróziós hatások érintik őket. Az enyhe lejtésű lejtők mezőgazdasági művelésre alkalmasak. (Oancea, 1999)

Vízhálózat: A területet részben a mély források és a part menti források táplálják, melyek gyakran előfordulnak a vízáteresztő rétegekkel váltakozó lejtőkön.

Éghajlat: A terület mérsékelt kontinentális éghajlati övezetbe tartozik, meleg nyarakkal, zord és csapadékos telekkel, valamint hosszú, általában tiszta őszökkel. A nyugati légtömegek és a Kárpátok íve védelmet nyújt a hideg északkeleti és keleti áramlatok ellen.

Levegő hőmérséklete: A levegő hőmérséklete kritikus tényező a szőlőtermesztésben, befolyásolva a növény vegetatív ciklusának beindulását és előrehaladását, valamint a termelés mennyiségét és minőségét. A Jidvei szőlőtermesztési központban a levegő hőmérsékletének többéves átlaga 9,7 °C volt 1995 és 2006 között, ami 0,7 °C-kal magasabb, mint a Küküllő szőlőültetvényen mért érték.

A terület jellemzője, hogy a nyár végén és az őszi napok közel egyharmadán, szeptember és október hónapokban, ködös napok fordulnak elő. Ez a jelenség lassú érési folyamatot eredményez a szőlőben, ami elősegíti az aromák megőrzését és állandóan magas savtartalom kialakulását a borokban, ami pozitívan befolyásolja a borok minőségét. Az érési időszak alatt átlagosan a nappali hőmérséklet 22°C körül alakul, míg az éjszakai hőmérséklet átlagosan 12°C körül mozog. Ezek a körülmények hozzájárulnak a szőlő cukortartalmának folyamatos növekedéséhez, miközben a savtartalom csökken, és állandó vagy csaknem állandó marad egy kissé magasabb küszöbértéknél, mint például 8-9 g/borkósav körül. Ennek eredményeként a szőlő oxidatív-reduktív környezete kedvezővé válik a szabad és kötött aromák minőségi növekedéséhez, melyek a leszedési időszak végén magas értékeket érhetnek el

Páratartalom: A szőlő valóban könnyen alkalmazkodik mind a nedves, mind a száraz körülményekhez. A páratartalom fontos szempont a szőlőtermesztés szempontjából, és összefügg a csapadék mennyiségével és a levegő higroszkóposságával. A szőlőtermesztés ideális körülmények között lehetséges olyan régiókban, ahol éves szinten a csapadékmennyiség 500-700 mm között van, ebből pedig legalább 250-300 mm esik a vegetációs időszakban. A levegő relatív páratartalma optimálisan 60-80% között helyezkedik el, ami kedvező a szőlőtermesztés szempontjából. (Oancea, 1999)

A szőlőültetvények talajai

A Küküllőmente sokféle talajtípussal és altípussal rendelkezik: eumezobazikus barna, agyagos iszapos barna, karbonátos regoszol, koluviszol és mesterséges / módosított talajok. A szőlőtermesztésre a legjobb talajok az eumezobazikus barna, a tipikus agyagos-iszapos barna és a luvised talajok, közepes textúrájuk, mérsékelt savasságuk és humusztartalmuk miatt. A regoszolok a meredek lejtőkön és a mamelonokon találhatók, az ember által módosított talajok pedig a nagy mennyiségű talaj elmozdulásából származó teraszokon. Ezekben a talajokban gyakran előfordul a klorózis magas aktív kalciumtartalom és alacsony vasasszimilálhatóság miatt. A márgákon, ahol a talajvíz 3-5 m mélyen van, agyagos szerkezetű, magas humusztartalmú fekete réti talajok alakultak ki. A lejtőkön, különösen a felső harmadban és a gerinceken a talajok különböző mértékben erodáltak, a gyengétől a túlzottan erodáltig. Általában alacsony nitrogén- és foszfortartalom (9-29 ppm), 8-24 ppm mobilis foszfortartalom és 120-237 ppm mobilis káliumtartalom jellemzi (közepes). (Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020)

A talajok fizikai tulajdonságai általában kedvezőek a talajok létezése szempontjából, biztosítva az optimális víz- és levegőztetési rendszert minden évben, a normál éghajlati viszonyok között.

A talajok szerkezete homokos vályogtól agyagosig terjed, de az uralkodó talajok általában agyagos szerkezetűek.

A talajprofil texturális változása általában nagyon gyenge és alig befolyásolja a vízáteresztő képességet. A legtöbb esetben a talajok vízáteresztő képessége alacsony, főként a magas agyagtartalom miatt (általában 40-50% között). Kiemelkedően jó vízáteresztő képességet mutatnak a cernozjom (ahol a felszín nagyon korlátozott), a barna eumezobaziku talajokban és az antropogén talajokban. (Oancea, 1999)

A talajok látszólagos sűrűsége általában magas (1,3-1,4 g/cm³), kivéve a szántott horizontot, és még magasabb értékeket mutat a keményített képződményeknél.

A levegőztetési porozitás általában elégtelen, mintegy 12%-os, ami azt jelzi, hogy a talajokban a levegőztetés nem megfelelő. A talajok hidrofizikai mutatói megfelelőek a textúrájukhoz viszonyítva. A cserekapacitás értékei 1,2%-tól 26,4%-ig terjednek.

A talajok kémiai tulajdonságai általában kedvezőnek tekinthetők a legtöbb szőlőültetvény szempontjából. A pH-értékek (vízben mért) általában alacsonyak, kisebb kivételektől eltekintve, minden szőlőültetvény esetében 7,2 és 8,0 pH között mozognak. Azonban a 8,1 feletti pH-értékek általában korlátozó tényezők lehetnek a szőlőtermesztés szempontjából, mivel magas kalcium-karbonát tartalommal összefüggésben klorózist okozhatnak.

Egyes barna agyagtalajok enyhén savas reakciójúak (pH = 6,2), és hajlamosak savasodásra, különösen a talajban alkalmazott nitrogéntrágyák hatására. A humuszellátottság változó a gyengébb (0,2-1,7%) és a jobban ellátott (1,6-4%) talajok esetében.

A teljes nitrogéntartalom általában humusz-szerű szinten marad a legtöbb talajban (0,04-0,20%), és az erodált talajokban is változó értékeket mutat, például a hordalék talajokban és a mesterséges talajokban. A nitrogénszintek általában közel állnak a foszfor értékekhez. A foszfor tartalom nagyon változó, akár ugyanazon talajon belül is, és még inkább különböző talajtípusok között. Általánosságban elmondható, hogy a tarnai szőlőültetvények talajai szegények a foszforban, különösen a barna iszapos agyagtalajokban, vertiszolokban, regoszolokban és mesterséges talajokban.

A káliumtartalom változó, általában alacsony és közepes tartományban, de a legmagasabb értékek a barna talajokban, fekete talajokban, réti talajokban elő. A talajok kalcium-karbonát tartalma mind az elsüllyedt horizontban, mind az alatta lévő horizontokban változó (0-16,2% összes CaCO₃), ami a talaj jellegétől és a megszilárdulás üledékeinek jellegétől, valamint a pedogén jellemzőktől függ. A talajban lévő CaCO₃-felesleg klórozó hatása erősödhet vagy

csökkenhet attól függően, hogy a könnyen kivonható vastartalom szintjétől függ. Magas vastartalmú talajokban (amelyekben a könnyen kivonható vastartalom meghaladja a 100 ppm-t), a klorózis jelensége általában alacsonyabb a magasabb CaCO_3 tartalmú talajokhoz képest, míg alacsony vastartalmú talajokban (amelyekben a könnyen kivonható vastartalom 50 ppm alatti) fokozottan megfigyelhető. A klorózis jelensége különösen súlyossá válhat az olyan években, amikor intenzív esőzés és hideg időjárás jellemzi a talajhorizontot, ami fokozza a talaj nedvesedését. (Oancea, 1999)

A legtöbb szőlőültetvény talaja nem igényel speciális talajjavítási munkákat, mivel a fizikai, kémiai és agrokémiai tulajdonságok megfelelőek, kiegészítve a megfelelő technológiával, hogy biztosítsák a szőlőtőkék normál fejlődését. Azonban vannak olyan javítási követelmények, amelyek figyelembe veszik az ökopedológiai tényezőket és a korlátozó tényezőket: (7. ábra)

- Az agyagos szerkezetű talajon termesztett ültetvények esetében lazítási munkákat kell végezni a kemény talajrétegek megszüntetése érdekében.
- Az N-, P-, K-trágyázásnak a növény fiziológiai igényeire és a talaj jellemzőire kell összpontosítania.
- Szervesanyag-tartalom javítása regoszolokon, mesterséges talajokon, zsombékos talajokon és erózió által érintett talajokon.
- Földmunkák elvégzése a lejtőkön, figyelembe véve a talajviszonyokat és litológiát, hogy megőrizze a talaj természetes termékenységét.
- Küzdelem a magas aktív CaCO_3 -tartalom ellen a regoszolokban és más talajtípusokban.

7. Ábra, A küküllőmenti talaj jellemzői, Saját szerkesztés (Forrás: Oancea, C. 1988)

Talajtípus	Mélység (cm)	pH a vízben	CaCO ₃ %	N %	P ₂ O ₅ %
Regoszol talaj	0	7.7	16.2	0.068	0.12
	20-35	7.8	13.3	0.044	0.087
	50-65	7.8	11.7	0.028	0.082
	75-90	7.8	10.6	0	0.081
Antropogén talaj	0	8	12.8	0.087	0.488
	20-35	8.1	11.1	0	0.074
	40-55	8	10.1	0.051	0.08
	70-85	7.9	5	0.044	0.144
Vertiszol talaj	0	7.7	2.1	0.059	0.153
	20-35	7.7	1.6	0.202	0.098
	50-65	7.7	0.5	0.13	0.067
	95-110	8	3.1	0.068	0.067
Luvisol talaj	0	7.7	2.4	0.113	0.14
	25-45	7.8	3.5	0.109	0.1
	50-75	7.7	3.6	0.09	0.098
	80-100	7.8	3.4	0.088	0.094
Barna talaj	0	7.4	0	0.085	0.112
	50-70	7.2	0	0.063	0.098
	80-100	7.6	3.2	0.07	0.091

Hőmérséklet

A szüret idején az alacsony, 5-10 °C-os hőmérséklet csökkenti az oxidoreduktív és enzimatisz folyamatokat, így a szőlő egészsége és a fajták sajátos aromái jó minőségben megmaradnak. A must magas savtartalma fontos tényező a musttisztítási feladatokban, később pedig az erjedési folyamat gyorsítója. A termesztett fajták, a szőlőben végzett munka, a szőlőtermesztés és a bor-készítés technológiája mindig is a szőlősgazdák fő gondja volt. A Küküllőmente borai a fajta, a talaj, a mikroklíma, a szőlőtermelő és a borász jellemzőit hordozzák, és a következők jellemzik őket: gyümölcsösség, frissesség és kissé magasabb savtartalom. Finom borok, amelyek gazdagok a fajtára jellemző és fajtaspecifikus aromákban. A Küküllői borok minősége a jelenlévő

éghajlati viszonyoknak köszönhető, amelyek meghatározzák a szőlő jellemzőit és a borok minőségét, különösen a hőmérséklet mérsékelt alakulása révén, különösen ősszel, amikor a szőlő érkezik, ami nagy szerepet játszik a bogyók aromáinak megőrzésében és a magas savtartalom elérésében. A régió borai olyan jellemzőkkel rendelkeznek, amelyek megkülönböztethetővé teszik őket. Bársonyosak, frissek a magas relatív savtartalomnak köszönhetően, amely nem lépi túl a határokat, aromatikailag kifejezőek. Kiemelkedik a Tramini, finom bor, sajátos, diszkrét és tartós virágillattal, többnyire száraz vagy félszáraz, majd a Muscat Ottonel, kellemes savtartalommal, ezen a területen nagyobbra értékelt, mint a déli régiókban, ahol a szőlőt alacsonyabb savtartalommal szüretelik, finom, lágy, folyékony bor, vagy a Feteasca regala (Királyleányka), egy értékes fajta, amely a legtöbb szőlőültetvényen elterjedt, a régió reprezentatív bora, nem túl magas alkoholtartalommal és jó savtartalommal, értékelendő finomsággal, más itteni fajtákhoz képest jó terméssel, optimális képességgel, hogy a legjobb körülmények között társuljon az olasz rizlinggel vagy a sauvignonnal. (Asociația Vitis Transilvania, 2011)

Az eredetmegjelölésekkel és földrajzi jelzésekkel kapcsolatos regionális jellemzők

A Küküllőmenti borokat jellemző hagyományos kifejezései a következők:

- C.M.D. - teljes éréskor szüretelve (cules la maturitatea deplină)
- C.T. - késői szüretelés (cules târziu)
- C.I.B. - szüretelve a szemek aszalódása után (cules la inobilarea boabelor)

Ezeket a kifejezéseket a szőlő szüretelésekor, a cukortartalom alapján adják meg. A Küküllő dűlőből származó, eredetmegjelöléssel ellátott borokat frissesség, borosság és gyümölcsösség jellemzi. Az aromás és félig aromás fehér fajtákból készült borok erős fajtajelleggel rendelkeznek, melyek aromáik és érlelési illatuk révén kiemelkednek. A vörösborok bársonyos tanninokat tartalmaznak, amelyek fokozzák a fajtákra jellemző csípősséget és fanyarságot. (Asociația Vitis Transilvania, 2011)

Általános jellemzők:

Fehér fajták:

- Megjelenés: Átlátszó, átlátszó fényes, kristálytiszt
- Szín: Zöldessárgától az aranyárgáig
- Illat: A fajtára jellemző
- Íz: Bársonyos, lágy

Vörös fajták:

- Megjelenés: Átlátszó, fényes
- Szín: Rubinvörös, mély ibolya
- Illat: A fajtára jellemző
- Íz: Enyhén tanninos, testes

Kézzel vagy gépi szüreteléssel szedhető. A szőlő minőségét a pincészetbe való beérkezéskor határozzák meg. A szőlő nem szállítható polietilén zsákokban. Az eredetmegjelöléssel ellátott borok előállítására szánt szőlő esetében a következő minőségi feltételeket határozzák meg:

- 100%-os fajtatisztaság a fajta megnevezéssel értékesítendő borok előállításához;
- Jó egészség, a sérült bogyók aránya nem haladhatja meg a 10%-ot, kivéve az érés után szüretelt szőlőt, amelynek bogyói nemes rothadással fertőzöttek;
- A minimális cukortartalom a következőképpen van meghatározva:
  - D.O.C. - C.M.D. - legalább 155 g/l;
  - D.O.C. - C.T. - legalább 220 g/l;
  - D.O.C. - C.I.B. - legalább 240 g/l

(Asociația Vitis Transilvania, 2011)

4.3 A klímaváltozás hatásai a régióra

A felmelegedés negatív hatásait figyelték meg a világ egyes szőlőültetvényein, mint például: a szőlő korábbi érése, kiszáradás és savvesztés, nagyobb cukorfelhalmozódás, ami túl édes szőlőhöz és túl magas alkoholtartalmú borokhoz vezet. A globális felmelegedés azonban kedvező hatással lehet a szőlőtermesztés északi határán fekvő szőlőtermő területekre.

A Küküllőmenti térségben a 2010 és 2021 közötti éves átlaghőmérséklet 1,1 celziusfokos felmelegedést mutat a többéves referencia-hőmérséklethez képest. Ez hatással van a szőlőtermesztés módjára. A múltban problémát jelentett a domb aljára telepíteni a szőlőt, mert fennállt a késői (tavaszi) és a korai (őszi) fagy veszélye. Manapság a korábbi tavaszoknak, a hosszabb őszeknek és az enyhébb teleknek köszönhetően szinte mindenütt gond nélkül lehet szőlőt telepíteni a dombon. 2000 előtt a szőlőt alacsony, klasszikus Guyot-rendszerben nevelték, de ma már félig magas Guyot-rendszerben nevelik, időszakosan cserélt ágakkal és

egy ostonnal (szőlőtőke + kötél) a végén, ami megkönnyíti a metszést és a karbantartást. (Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020)

A Balázsfalvi Szőlészeti és Borászati Kutató és Fejlesztő Állomás kutatócsoportja tanulmányokat végzett a romániai szőlőültetvényeken termesztett csemegeszőlő- és borszőlőfajták agrobiológiai és technológiai potenciáljának értékeléséről az éghajlatváltozás körülményei között. Ezeket a tanulmányokat az ADER 7.3.3. projekt keretében végezték, amelyet a román Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium finanszírozott a 2019-2022-es időszakban. (Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020)

A térségben a melegedő éghajlat hatására a tőkék korábban kezdtek el növekedni, és meghosszabbították a tenyészidőt. Egyes szakújságírók szerint az éghajlatváltozásnak vannak nyertesei és sok vesztese. A Balázsfalvi SCDVV végzett vizsgálatok azt mutatják, hogy az erdélyi borvidék, különösen a Küküllő-dűlő jelenleg a nyertesek táborában van. Bizonyos vörösborokra termesztett szőlőfajták: Amurg, Fetească noire, Regent, Syrah viselkedésének tanulmányozása az ökoklimatikus viszonyok függvényében, miután bebizonyosodott az alkalmasságuk, lehetőséget adhat az erdélyi szőlőültetvényeken termesztett fajták választékának diverzifikálására. (Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020)

Mivel a globális felmelegedés globálisan és regionálisan egyaránt befolyásolja a szőlő növekedési fenotípusainak szokásos menetét, az egyes bortermelőknek a jövőbeni éghajlatváltozással szemben életképes szőlészeti stratégiák alkalmazásával kell válaszolniuk és alkalmazkodniuk ezekhez a körülményekhez. A közelmúltban bekövetkezett éghajlatváltozás a használt indexek változásához és egyes szőlőtermő területek alkalmasságának helyreállításához vezethet. (Oancea, 1999)

IV. Anyag és módszertan

A felmérés során több csatornát használtam az adatgyűjtésre. Egyrészt a közösségi oldalakat preferáltam, ahol megosztottam a kérdőívet, hogy minél szélesebb körben elérjem a célcsoportot. Emellett az Arkum cégcsoport vezetői és középvezetői számára email-ben küldtem ki a kérdőívet, hogy biztosítsam a vállalat minden szintjéről érkező vélemények bevonását. Továbbá, célzottan kerestem meg néhány munkatársat a különböző pozíciókból, például

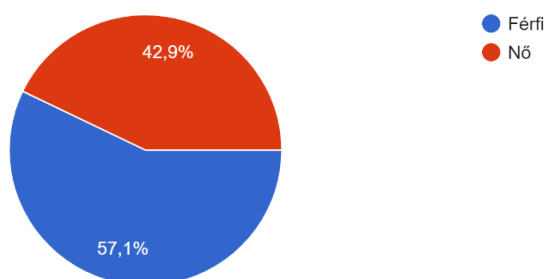
autószerelőket, raktárosokat, pincéreket és szállodai recepciósokat, hogy személyes interakció során is lehetőségük legyen kitölteni a kérdőívet.

A kérdőívet Google Form segítségével készítettem, mivel ez egy könnyen kezelhető és elérhető platform, amely lehetővé teszi az adatok gyors és strukturált gyűjtését. A kérdéseket úgy állítottam össze, hogy a válaszokból világossá váljon, milyen szempontok befolyásolják leginkább a fogyasztók borválasztási döntéseit. Azért választottam ezeket a kérdéseket, hogy átfogó képet kapjak az ízléspreferenciákról és a vásárlási motivációkról.

Az adatok elemzéséhez a Microsoft Excelt használtam, mivel ez egy sokoldalú és jól használható eszköz az adatok táblázatos formában történő rendezésére, áttekintésére és elemzésére. Ez lehetővé tette számomra, hogy átfogóan kiértékeljem a válaszokat, és feltárjam a fontos összefüggéseket és tendenciákat a borvásárlási szokások mögött.

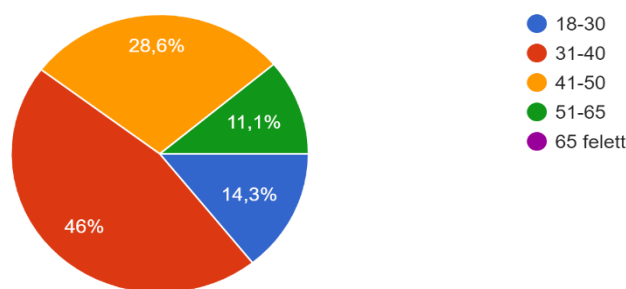
Az általam készített kérdőívre 63 válasz érkezett. A kitöltők 57,1%-a férfi és 42,9%-a nő, tehát a nemek közötti arány nem túlságosan eltérő, nem mondható homogénnek. (8 Ábra.) Ez lehetővé teszi számomra, hogy az eredményeket átfogóbban értelmezzük.

8 Ábra. A kérdőívet kitöltők neme százalékban.

Ahogy a 9. ábrából kiderül, a korcsoport eloszlása alapján megfigyelhető, hogy a legtöbb választ a 31-40 éves korosztályból érkezett, ami 46%-os részesedést jelent az összes válaszból. Ezt követi a 41-50 éves korosztály, amelynek aránya 28,6%. Az 18-30 éves korcsoport 14,3%-os részesedéssel szerepel, míg a 51-65 évesek aránya 11,1%. Érdekes megjegyezni, hogy 65 év felett egyetlen válasz sem érkezett. Ez azt jelzi, hogy a válaszadók jelentős része a középkorú korosztályhoz tartozik, és a fiatalabb és idősebb korosztályok kevésbé képviselték magukat a kutatásban. Ennek figyelembevételével fontos lehet az eredmények értelmezése és az esetleges korcsoportok közötti különbségek elemzése a borvásárlási preferenciák tekintetében.

9 Ábra. A kérdőívet kitöltő életkori eloszlása.

V. Eredmények és következtetések

1. Borászatok a régióban

A környéken több borászat is található. Köztük kisebbek és nagyobbak, vannak amelyek kizárólag a minőségre törekednek, vannak amelyek a mennyiségi fogyasztókat is kiszolgálják. Ismerjünk hát meg néhányat.

Jidvei

Az ország legnagyobb borászata, a Jidvei, valóban kiemelkedő szerepet tölt be a romániai borászati szektorban. Tulajdonosa az előzőleg említett két borászati központnak, így meghatározó szereplője a régió bortermelésének. Termékpalettájuk sokszínűsége az 15 lejes boroktól kezdve a több száz lejes borokig terjed, ezáltal széles körben elérhetővé teszik különböző árkategóriákban minőségi borukat.

A cég rendelkezik négy pincészettel, melyek különböző helységeken találhatók: Balázsfalva, Zsidve, Bolkács és Hosszúpatak. Évente körülbelül 25 millió kilogramm szőlőt dolgoznak fel, ami jelzi a nagyságrendet és a jelentős termelést.

A Jidvei borai kiemelkedő minőséget képviselnek, ezt igazolja az elmúlt tíz évben szerzett több mint 500 díj is. Ezek az elismerések nemcsak a helyi, de a nemzetközi borversenyeken is elért sikereiket tükrözik.

Emellett a cég tulajdonában van a Zsidvei Bethlen-Haller kastély, mely nem csupán a borászat történetének és hagyományainak fontos szimbóluma, hanem a régió borászatának is alapját

jelenti. A kastély a cég arculatának egyik meghatározó eleme, és hozzájárul a cég presztízsének és hírnevének növeléséhez. (Leca, 2012)

10 Ábra, Saját szerkesztés a listafirme.ro adatai alapján (2024)

Jidvei SRL pénzügyi mutatói (RON)		
Év	Éves forgalom	Éves profit
2022	186 276 358	15 142 593
2021	181 414 539	14 830 551
2020	144 813 378	17 790 729
2019	191 950 299	21 212 224
2018	174 996 908	21 349 966
2017	158 244 217	17 540 740
2016	150 692 856	13 877 015
2015	129 454 258	11 326 789
2014	100 899 649	8 686 870
2013	103 715 470	9 983 521
2012	100 731 490	8 943 624
2011	93 329 997	7 994 179
2010	76 777 200	12 848 396
2009	89 198 043	3 470 974
2008	105 162 964	5 949 169
2007	83 030 573	8 035 638
2006	74 228 634	14 856 808
2005	63 600 239	13 276 088

Villa Vinea

A Villa Vinèa története 2001-ben kezdődött, amikor Heiner Oberrauch felfedezte Erdély közepén ezt a sokat ígérő, borairól híres gyönyörű vidéket. A helyi lakosok körében "kapolni hegy"-ként ismert hegyoldal, amit álmai megvalósítására kiválasztott, Marosvásárhelytől 25 kilométerre, Dicsőszentmártontól pedig 13 kilométerre, a Kis-Küküllő mentén fekszik.

Az idilli táj, a kivételes klíma és a gazdag talaj adta lehetőségek inspirálták Heiner Oberrauchot arra, hogy itt egy kivételes borkóstoló központot hozzon létre. A Villa Vinèa születésével kezdetét vette egy új korszak a térség borturizmusában. A villa nem csupán egy kóstolóhely,

hanem egy kulturális és gasztronómiai központ is, amely vonzza a borkedvelőket és a turistákat egyaránt.

A Villa Vinèa az évek során nem csupán a borászat terén vált ismertté, hanem a környék gasztronómiai és kulturális életének egyik jelentős tényezőjévé is vált. A hely különlegességét nemcsak a minőségi borok, hanem a vidék jellegzetes gasztronómiai kínálata és a helyi kulturális programok is fokozzák.

Heiner Oberrauch elhivatottan dolgozott azon, hogy a Villa Vinèa ne csak egy borászat legyen, hanem egy olyan hely, ahol az emberek örömmel töltik az idejüket, megismerik a helyi kultúrát és ízeket, és emlékezetes élményekkel gazdagodnak. A Villa Vinèa így vált az egyik legkedveltebb úti céllá a térségben, és hozzájárult a helyi gazdaság fejlődéséhez és az idegenforgalom fellendítéséhez.

“Pillanatok alatt beleszerettem ebbe a vidékbe és mai napig is tisztán emlékszem az első pillanatra, amikor megláttam: egy elbűvölő táj, meleg fénybe burkolva a Kis-Küküllő mentén. Hirtelen egy szelídítetlen toszkánai táj emlékét keltette bennem. Ekkor elhatároztam, hogy otthonommá teszem, borpincét építek és e föld adta nektárból egyedi karakterű borokat készítek, hogy kóstolói felejthetetlen élményben részesüljenek.”

-Heiner Oberrauch, a Villa Vinèa tulajdonosa

((Villa Vinèa, 2018))

11 Ábra, Saját szerkesztés a listafirme.ro adatai alapján (2024)

Castel Vinum SRL pénzügyi mutatói (RON)		
Év	Éves forgalom	Éves profit
2022	3 725 139	18 889
2021	3 825 457	10 332
2020	3 090 669	-30 428
2019	3 202 064	9 714
2018	2 588 840	10 091
2017	2 435 618	18 865
2016	2 016 542	20 071
2015	1 922 944	25 656
2014	1 658 015	18 976
2013	897 368	17 707
2012	789 271	1 079 315
2011	178 649	-132 281
2010	203 766	-410 472
2009	95 026	-423 504
2008	5 090	246
2007	0	580
2006	0	1 263
2005	0	163

A Jidvei és a Villa Vinèa mindkettő kiváló borászati cégek, azonban különböző stratégiákat követnek és más-más piaci szegmensekre fókuszálnak.

1. Méret és piaci helyzet:

- A Jidvei a nagyobb cég a két közül és piacvezető Romániában. Rendelkeznek négy pincészettel, és évente jelentős mennyiségű szőlőt dolgoznak fel. A cég termékpalettája széles skálán mozog az alacsonyabb árkategóriától a prémium borokig.
- A Villa Vinèa viszont kisebb volumenű üzem, amely a minőségre helyezi a hangsúlyt. Bár nincs meg a Jidvei mérete és elérhetősége, viszont hírek kiváló minőségű borokról és különleges gasztronómiai élményekről.

2. Termelés és minőség:

- A Jidvei nagy mennyiségben termel borokat, és széles termékskálával rendelkezik, ami lehetővé teszi számukra, hogy kielégítsék a tömegpiaci igényeket.
- A Villa Vinèa viszont kisebb méretű, de nagy hangsúlyt fektet a minőségre és az egyedi ízvilágra. Inkább kisebb mennyiségben termelnek, de figyelmet fordítanak minden egyes palackra, hogy az kiemelkedő minőségű legyen.

3. Kultúra és élmény:

- Mindkét pincészet arra törekszik, hogy különleges élményt nyújtson a látogatóknak. A Jidvei Bethlen-Haller kastély a régió borászatának egyik szimbóluma, és gazdag történelmi és kulturális örökséget képvisel.
- A Villa Vinèa is egyedi atmoszférával rendelkezik, és nem csupán borkóstolásra, hanem gasztronómiai és kulturális rendezvényekre is lehetőséget biztosít.

Összességében mindkét pincészet jelentős szereplők a romániai borászati szektorban, azonban más-más stratégiát követve és különböző piaci részekben helyezkednek el. A Jidvei a nagyobb mérethől és a tömegtermelésből nyeri versenyelőnyét, míg a Villa Vinèa a minőség és az élmény fókuszával különbözik.

A vidéken megtalálhatók más pincészetek is. Olyan kis pincék, családi vállalkozások vagy borászok viszik tovább a borvidék borászati hagyományait, mint a Logos Pince, Rex Vinorum Pince, Ion Pince, Koble Tiberiu, Garbova Borpince, Papp Péter, Tamás András, Toth Csaba, Vass Attila vagy a Petry család pincészete.

2. A vidéken termelt népszerűbb borok

- Királyleányka (Feteasca regala): a vidék meghatározó bora. A bort gyümölcsösségéért és frissességéért értékelik. Kiemelkedik az összetevői közötti egyensúlyával, kellemes és diszkrét illatával, amely az akácvirágok illatára emlékeztet. Az éghajlatnak köszönhetően a bort magasabb savtartalom jellemzi, ami frissességet kölcsönöz neki; pezsgők készítésére is használják.
- A Sauvignon Blanc kiváló minőségű bor, melyet gyógynövényes illat jellemez, amely megkülönböztethetővé teszi, és hidat képez a semleges ízű borok és az aromás borok között. Kiegyensúlyozott, rugalmas bor, a metoxipirazinoknak és norizoprenoidoknak köszönhetően jellegzetes növényi aromával.

- Olaszrizling Kiváló minőségű bor, különleges frissességgel és gyümölcsösséggel, zöldes és szalmasárga közötti színnel. Magas extrakt- és glicerintartalma bársonyos és lágy ízt kölcsönöz neki. A fiatal bor a frissen kaszált szénára emlékeztet, illata és íze tökéletes harmóniában van, ami miatt a fogyasztók nagyra értékelik.
- Muscat Ottonel a dűlő reprezentatív aromás bora, a legfinomabb aromákat és kiegyensúlyozott savtartalmat éri el, amely különleges gyümölcsösséget kölcsönöz a bornak.
- Traminer aromás, finom bor, amely a rózsaszirmok illatára emlékeztet, kenőcsös és bársonyos. Íze enyhén fűszeres, fűszerek benyomásátkelti. Kiegyensúlyozott, néha a magasabb alkoholtartalom és a glicerín miatt, kenőcsös, tartós és testes.
- Fehér leányka: Bársonyos, testes, extraktgazdag bor. Különlegessége a dűlő sajátos borossága, ahonnan származik. Alacsony hőmérsékleten erjesztve másodlagos utóerjedési aromát fejleszthet, amely kivételes ízvilágot kölcsönözhet neki. Érlelés és érlelés után a bornak sajátos mézes aromája van.
- Pinot Gris finom illatú, enyhén fűszeres, keserédes ízű bor. Kiemelkedik az összetevők gazdagságával és extrakcióképességével, különleges finomságával. A gazdag és összetett ízek adják a Pinot Gris bor személyes jellegét.
- A Chardonnay nagy finomságú borokat kínál, melyeket harmonikus összetétel és bársonyos, gazdag ízek jellemzik. Illatuk frissen kaszált szénára vagy néha akácvirágra emlékeztet. Ezek a borok tökéletesen kiegyensúlyozottak és az idővel kialakuló illatuk eredeti, édes mandula árnyalatot kölcsönöz nekik.
- A Merlot egy vörös szőlőfajta, mely magas cukor- és fenoltartalommal büszkélkedhet. Könnyű és kellemes, sikeresen alkalmazható Cabernet Sauvignon-nal való házasításokban. A bor ízletes, fiatalon is fogyasztható. Enyhe tartályos érlelés után rubinvörös színű, melyet keserűcsersznye, ibolya és narancs aromák kísérnek.
- Fekete leányka: A fajta őshonos és talán a legrégebbi. A bor rubin színű, bársonyos, melyet aszalt szilva, málna és szeder illata kísér. Harmonikus és kiegyensúlyozott. A Syrah tekintélyes bor, magas színű, finom és tanninos. Jellemzői közé tartozik a fekete ribizli, áfonya és chili paprika, valamint az ibolya illata.

3. Borfogyasztók

A borok forgalmazása szinte Románia egész területét lefedi. Megtalálhatók a hipermarketek, szupermarketek, áruházak polcain, még a 40 négyzetméternél kisebb alapterületű boltokban is, és természetesen az éttermekben és bisztrókban. Bár a fogyasztók többsége a városi környezethez tartozik, vidéken is árulnak bort, bár itt elsősorban ömlesztve fogyasztják. A romániai fogyasztók borválasztásának fő szempontja még mindig az ár - állítják a szakma képviselői. A bor elsősorban a fogyasztókat mint magánszemélyeket célozza meg. Az értékesítési pontok a közönséges üzletektől, hipermarketeken és éttermeken át a szaküzletekig és aukciós házakig terjednek. A szaküzletek széles borválasztékkal, valamint borkiegészítőkkel és borászati könyvekkel rendelkeznek. Az ilyen üzletek alkalmazottai tanácsot tudnak adni, hogyan kell inni, és mikor érdemes megkóstolni egy bort.

3.1 Fogyasztói kategóriák

Romániában az eladott borok több mint 90%-át otthon isszák, és a fogyasztók fele a félédes borokat, 20% pedig az édes borokat részesíti előnyben. A száraz borokat választó 30% valójában borkedvelő. Az íz és a szín is fontos, az édes és a félédes fehérborok állnak az első helyen a legkedveltebbek között. A PNNV adatai szerint tehát a románok 70%-a a fehérbort, 25%-a a vörösbort részesíti előnyben, a rozé bort pedig csak a fogyasztók 5%-a keresi. (PNNV, 2022)

A borpiac a fogyasztók típusától függően 4 kategóriába sorolható:

Az "ínyenc" fogyasztó:

Az a személy, aki igazán tudja, hogy miben rejlik egy bor minősége és kifinomultsága. Csak a legmagasabb minőségű borokat fogyasztja, és képes megkülönböztetni a finom árnyalatokat, valamint azt, hogy mikor érdemes megkóstolni őket. Az ilyen fogyasztó számára a bor olyan életmódot jelent, amelyet a luxus és a jó ízlés jellemez.

Az "élményekben" fürdőzők

Olyan személy, aki már korábban is tett kitérőt az igazi borok világába. Munkája és felsőfokú végzettsége (egyetemi diploma) miatt több kapcsolata van a "nagyvilággal". Ez a fogyasztói típus nagy valószínűséggel ismeri a hagyományos márkákat és azt, hogy mit jelent "jó bort kóstolni". Az ár már nem feltétlenül a kiválasztás és a rangsorolás tényezője, és más tényezők, mint az íz, a szín, az illat és a márka is szerepet játszanak.

Az átlagfogyasztó:

Az átlagember sztereotípiája, sok igény és elvárás nélkül. Leginkább vidéken vagy a külvárosok negyedeiben él, és nagyon korlátozottan vagy egyáltalán nem érintkezik a "nagyvilággal". Nem képes érzékelni a valódi borok kifinomultságát és minőségét sem, a kiválasztás és rangsorolás fő szempontja az ár. Iskolázottsága korlátozott, legfeljebb a középiskolát végezte el.

Új borfogyasztók:

Ők általában fiatalok, akiket az idősebb generációk utánzása vonz a borfogyasztáshoz. A bort különleges alkalmakkor fogyasztják, és ezek a fogyasztók nem kifinomultak, és a figyelembe vehető tényezők köre korlátozott.

Életkortól függően

18-30 év.

Ez a korosztály fontos helyet foglal el, hűséges fogyasztói réteget hozva létre, akik hosszú ideig értékelhetnek egy bortípust. Ez a korosztály a legnyitottabb arra az alternatívára is, hogy egy teljesen új bort vásároljon a piacon, így a román piacra újonnan belépők nem akarják majd figyelmen kívül hagyni.

30-60 év.

Ez a legnagyobb piaci szegmens ebben az osztályozásban, és a nagy bortermelők nyereségük több mint felét itt termelik. A vörösborok általában népszerűbbek ebben a piaci szegmensben.³

60 év felett.

Ebben a piaci szegmensben a fogyasztás csökkenni fog, de még mindig lesznek hűséges fogyasztók, akik továbbra is vásárolnak bort.

* A 18 év alatti fogyasztók, bár sokan vannak, nem tartoznak a legális kategóriába, ezért nem szerepelnek ebben a besorolásban.

Jövedelmi szinttől függően:

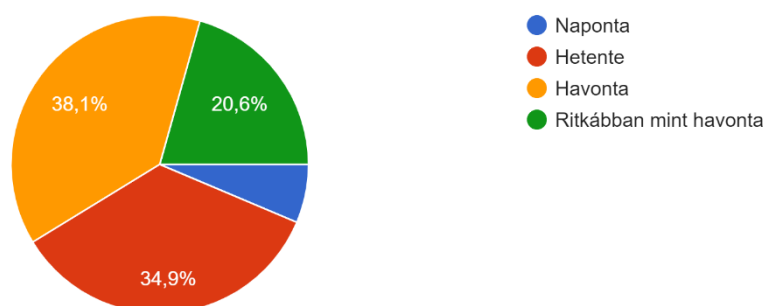
1. A magas jövedelmű fogyasztók azok, akik a legdrágább borokat, ritka borokat vásárolják. Ők így nagyban hozzájárulhatnak a vállalat nyereségéhez. A magas jövedelmű fogyasztók nagy mennyiségű hagyományos bort is vásárolhatnak egy-egy eseményre, alkalomra stb. ezért a vállalatnak mindig számolnia kell velük.

2. A közepes jövedelmű fogyasztók alkotják a fogyasztók legnagyobb részét, ők fogyasztják a legnagyobb mennyiségben a nagy romániai termelők borait. Ebben a szegmensben a kereslet nagyon változatos, és részletes elemzésre van szükség. Ebben a szegmensben a fogyasztók leggyakoribb magatartása a kedvező ár-minőség arány keresése.

3. Az alacsony jövedelmű fogyasztók még mindig nem eléggé célzottak a bortermelők marketingkommunikációjára, mivel többségük vidéki területekről származik, ahol sok bort saját maguk termelnek, a háztartásokban, és keveseket csábít az üzletekben történő borvásárlás. Az alacsony jövedelmű fogyasztók számára, akik nem termelnek bort, mindig az ár lesz a fő szempont, mivel igényeik alacsonyak.

3.2 Kérdőív eredményeinek bemutatása és értékelése a Székelyudvarhely környéki borfogyasztókról

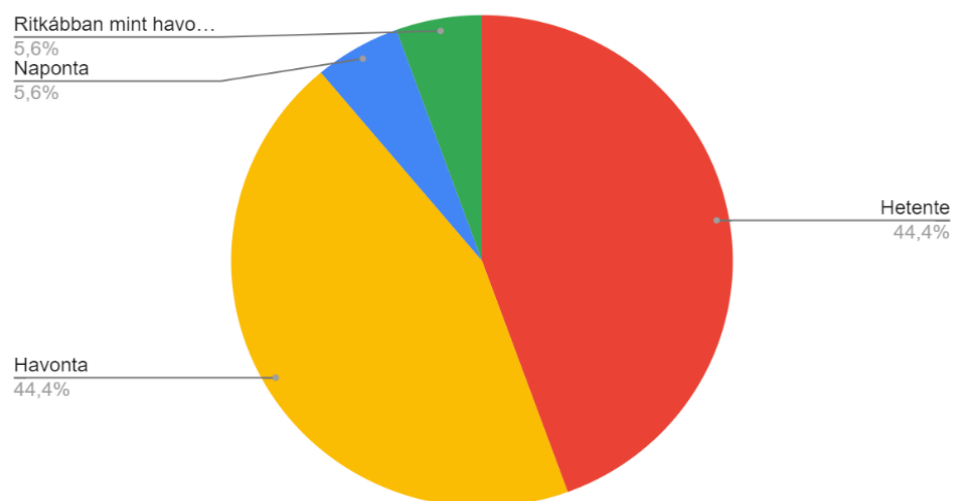
12. Ábra, A borfogyasztás gyakorisága a kitöltők között.

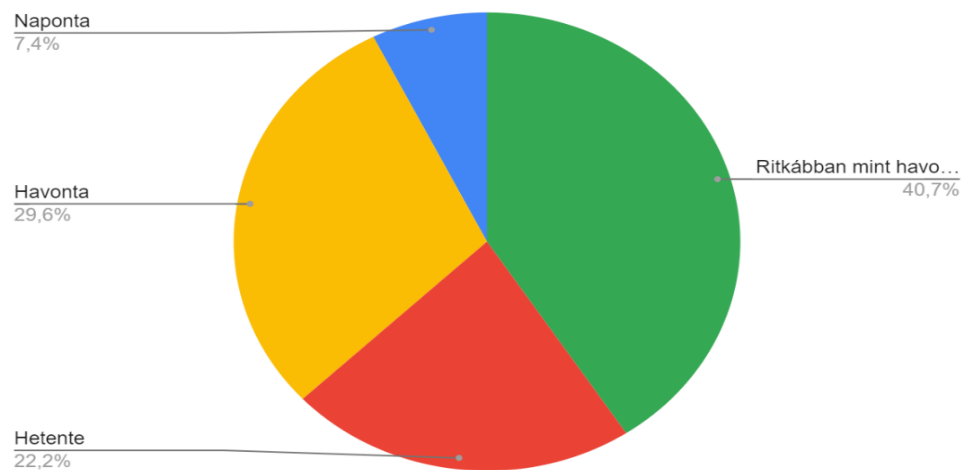
Arra a kérdésre, hogy milyen gyakran fogyasztanak bort a legtöbben (38,1%) azt jelölték, hogy havonta, majd kissé lemaradva azok akik csupán hetente fogyasztanak bort. Napi borfogyasztók láthatóan kevesebben vannak.

Az eredményeket két ábrán keresztül mutattam be (Ábra 13 és Ábra 14), hogy vizsgáljuk a nemek szerinti borkészlet-eloszlást. Az ábrákból szembetűnő különbség látható a férfiak és nők borfogyasztási gyakorisága között. Míg a férfiak többsége hetente fogyaszt bort, addig a nők esetében túlnyomó részben a "Ritkábban, mint havonta" válasz volt a leggyakoribb. Ez az eltérés fontos jelzés lehet a nemek közötti borfogyasztási szokásokban, és felveti a lehetőséget a célzottabb marketingstratégiák kialakítására az egyes nemek számára.

13 Ábra. Borfogyasztás gyakorisága a férfiak között.

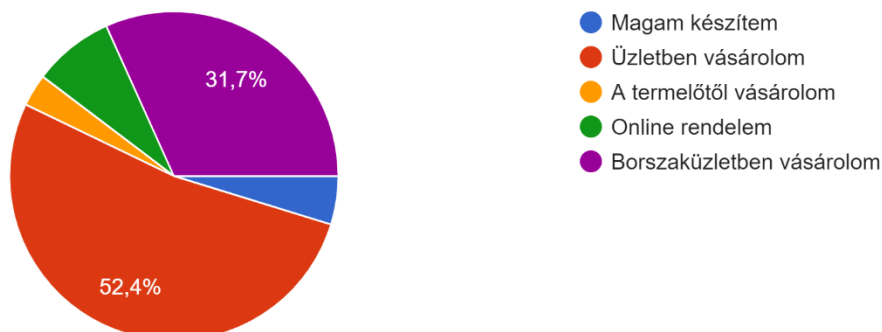

14 Ábra. Borfogyasztás gyakorisága a nők között.

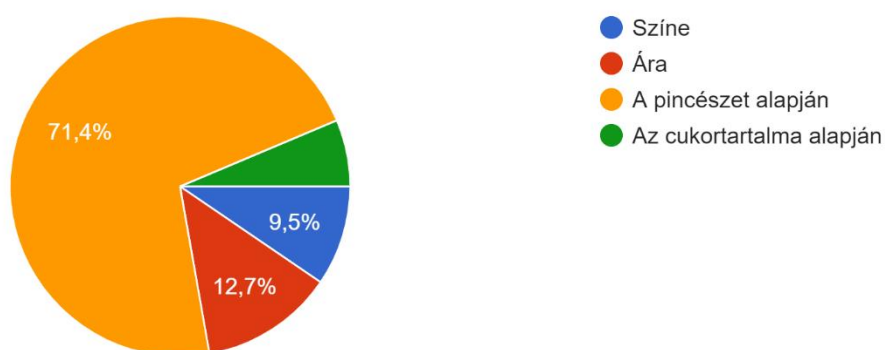
Arra a kérdésre, hogy honnan szerzik be a bort (15 Ábra), a válaszadók a következőket jelölték:

15 Ábra. A bor beszerzésének módja és helye

Az eredmények szerint a túlnyomó többség az üzletben vagy borszaküzletben vásárol bort. Ez fontos megfigyelés lehet a borfogyasztási szokások és vásárlási preferenciák szempontjából. Ez az információ segíthet a boriparban tevékenykedőknek abban, hogy jobban megértsék a fogyasztók vásárlási szokásait és igényeit, és ennek megfelelően alakítsák ki kínálatukat és marketingstratégiáikat. Ebben az esetben nem igazán volt eltérő a válaszok aránya a nemekre lebontva.

16 Ábra. A borválasztást befolyásoló fő tényező

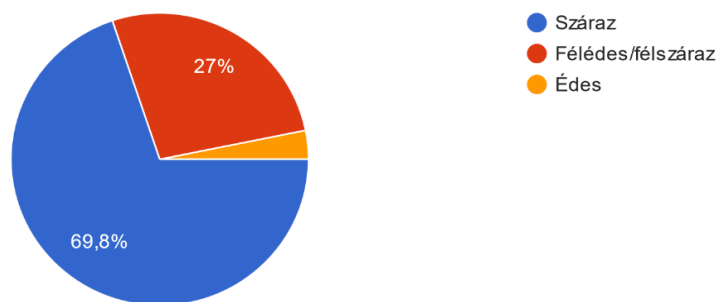

Az általam említett adatok pozitív meglepetést okoztak, mivel ellentétben állnak az előző tanulmány által közölt eredményekkel, amelyek szerint az ár volt a legfontosabb tényező a

borvásárlásban az országban. Az új adatok alapján arra lehet következtetni, hogy igényesebbek és tudatosabbak lettünk a borválasztás terén.

Érdekes megfigyelni, hogy azok, akik napi rendszerességgel fogyasztanak bort, inkább a pincészet alapján választják ki a bort, míg az árat figyelembe vevők legtöbb esetben csak havonta fogyasztanak bort. Ez azt sugallhatja, hogy az árat fontosabbnak tartók kevésbé gyakran veszik igénybe a minőségi bort, míg azok, akik inkább minőséget preferálnak, gyakrabban vásárolnak, és a termelő vagy pincészet alapján választanak. Azok akik a színe alapján választanak, legtöbb esetben nők.

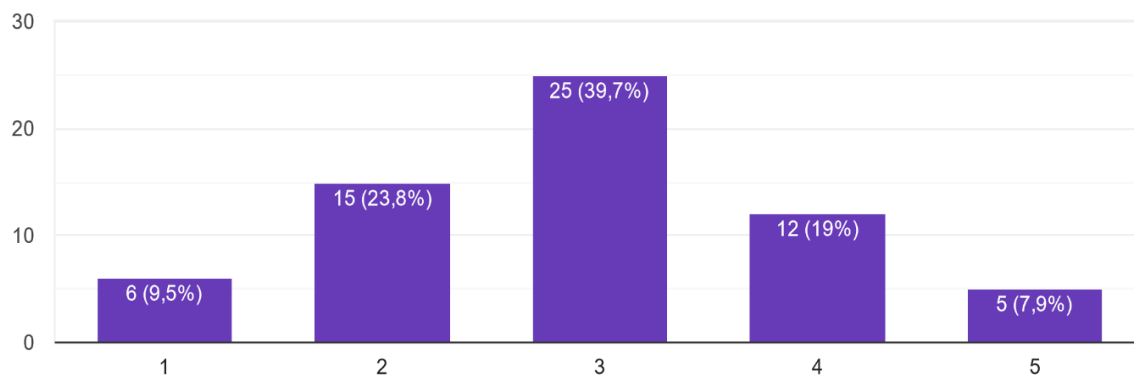
17 Ábra. A válaszadók leginkább a száraz borokat kedvelik.

Az országos átlagtól eltérően, a mostani eredmények szerint a száraz borok jelentik a legnépszerűbb választást, ami pozitív javulást jelez a korábbi tendenciákhoz képest. Míg az általánosan népszerűbbnek számító félszáraz és félédes borok előkelő helyétől való eltérés azt mutatja, hogy a résztvevők preferenciái változhatnak, és esetleg inkább a száraz borok irányába mozdulnak el.

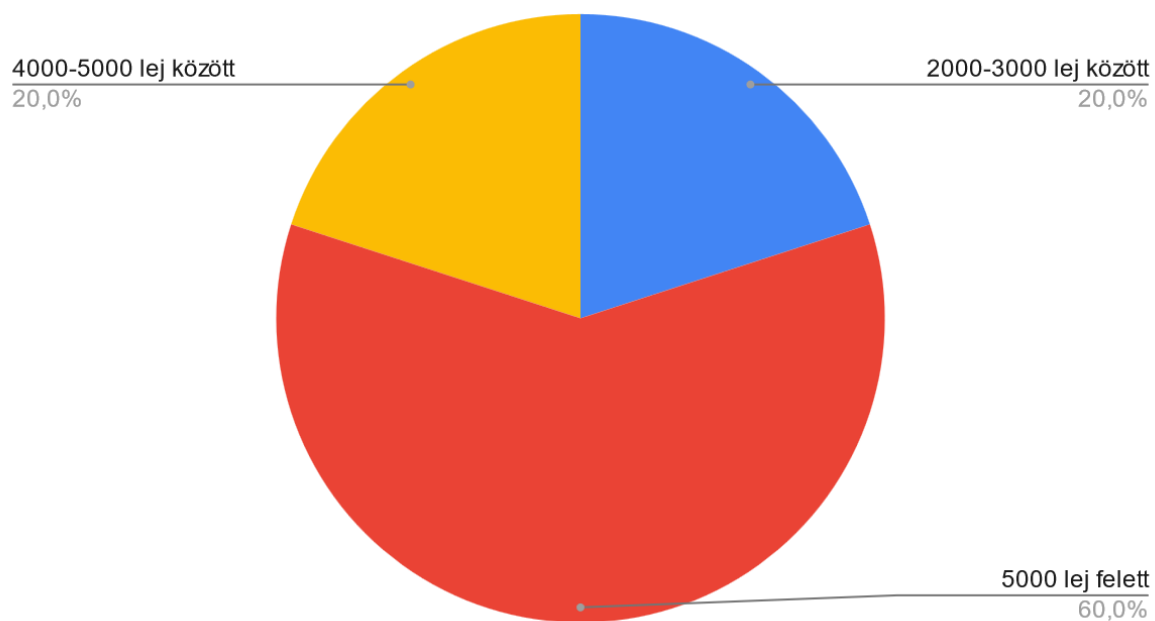

18 Ábra. Mennyire befolyásolja az ár a vásárlót (1-Nem befolyásól, 5- Nagyon befolyásol)

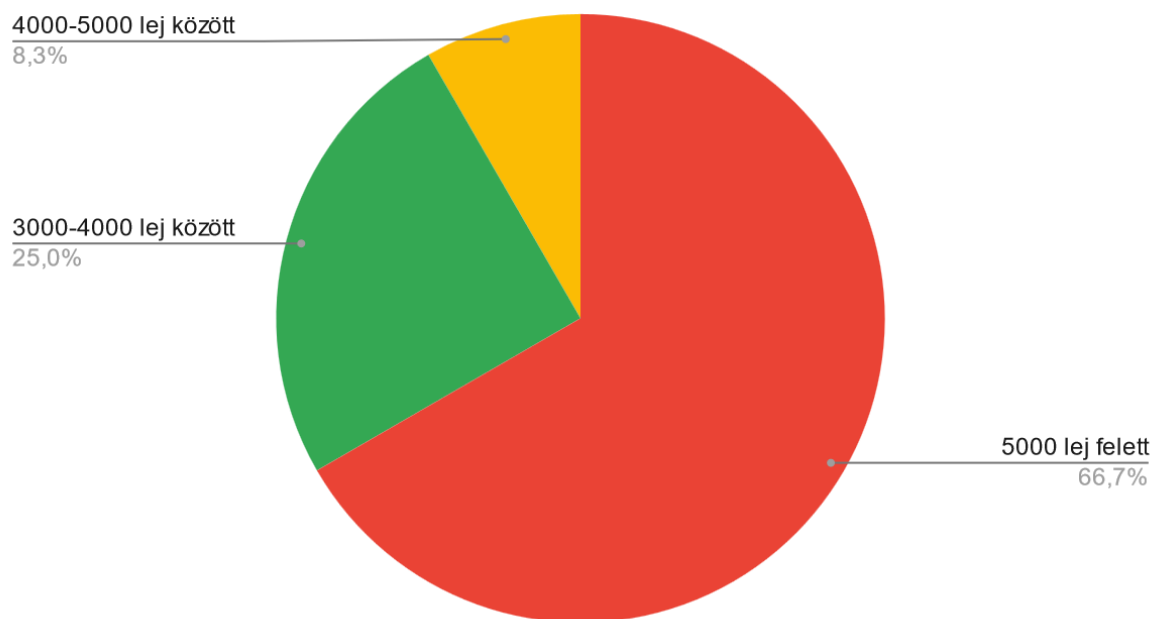

Véleményem szerint ezt a részt érdemes tüzetesebben megvizsgálni, annak érdekében, hogy láthassuk, milyen összefüggésben áll a fogyasztók jövedelme az árérzékenységgel. Szűrő segítségével grafikonokat készítettem, amelyekben külön vettem az 1, 2, 3, 4 és 5-ös mezőt választókat, majd figyelembe vettem a havi nettó jövedelmüket.

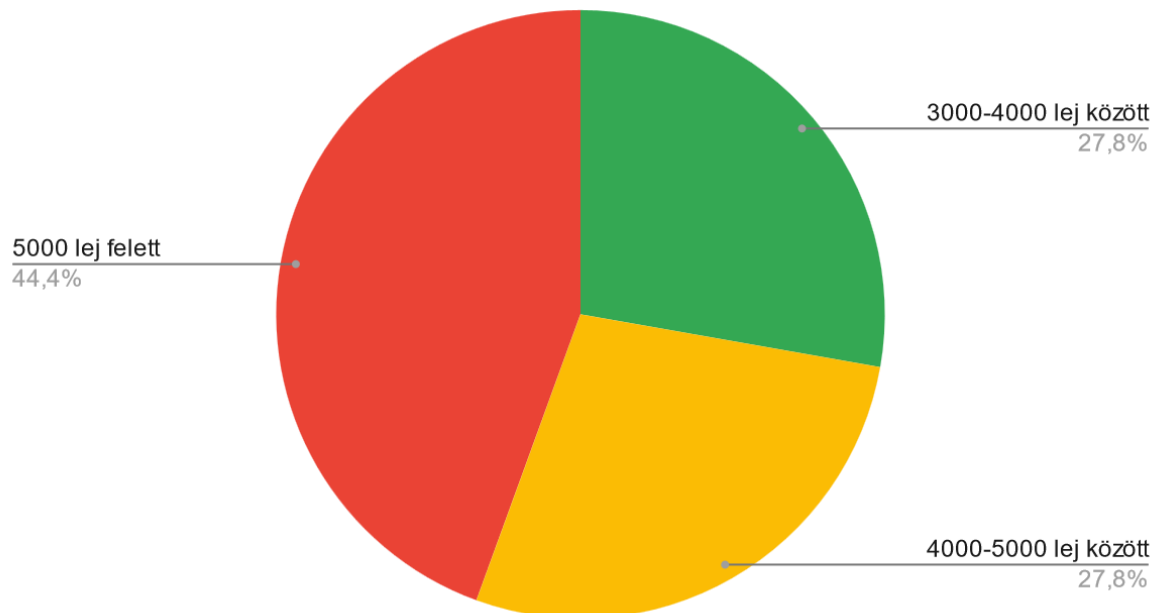
19 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik az 1-es mezőt jelölték

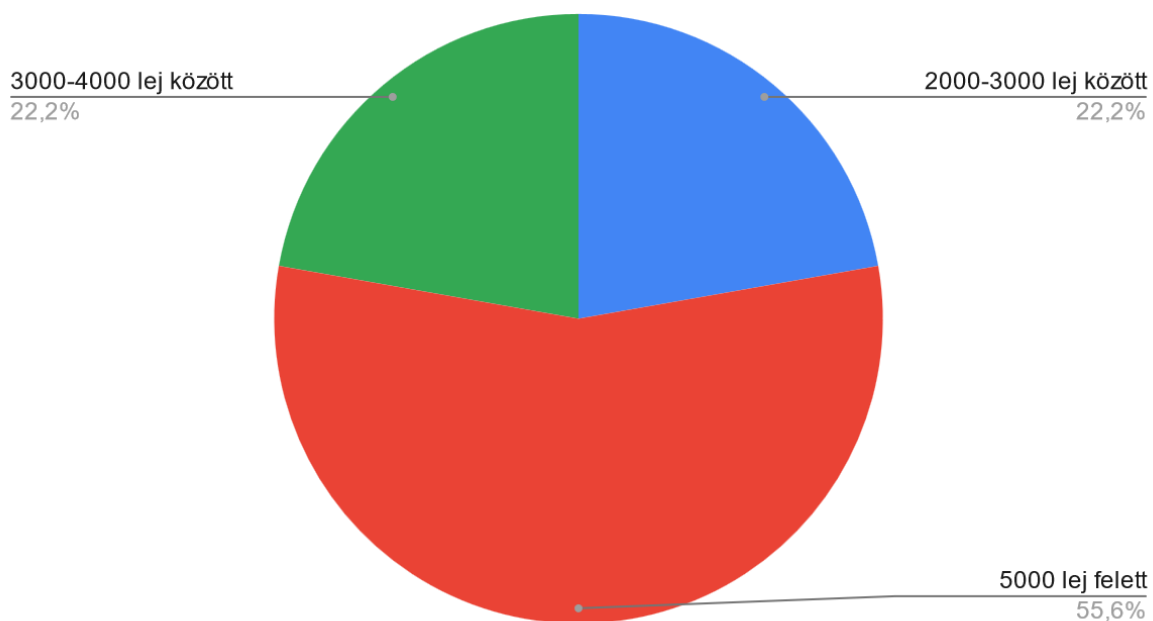
20 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik az 2-es mezőt jelölték

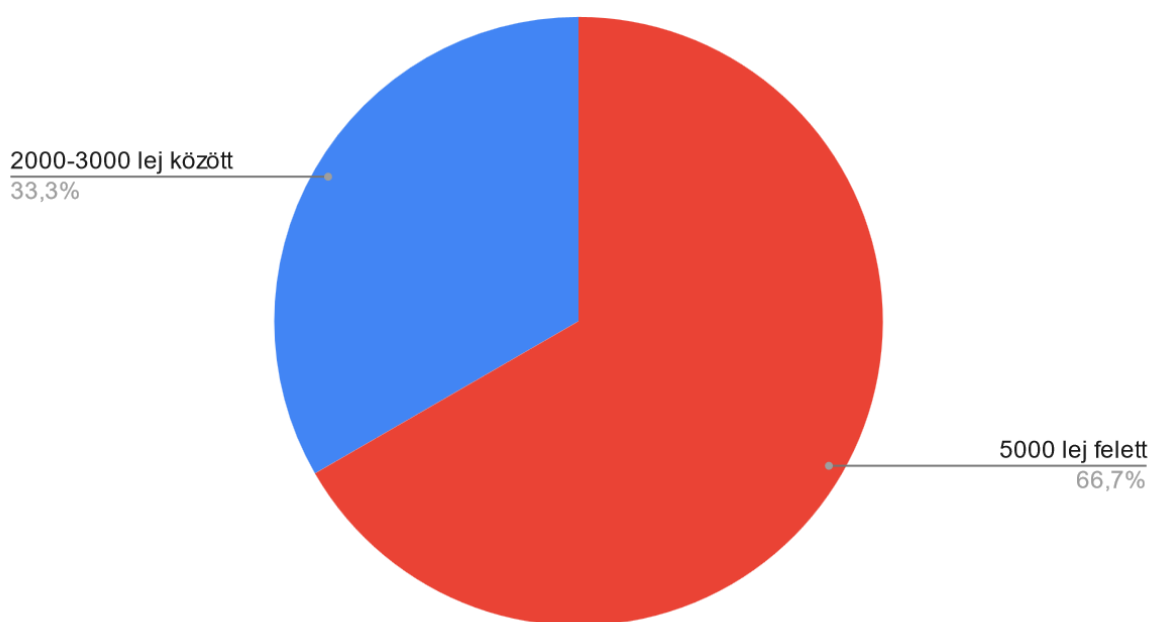
21 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik az 3-as mezőt jelölték

22 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik az 4-es mezőt jelölték

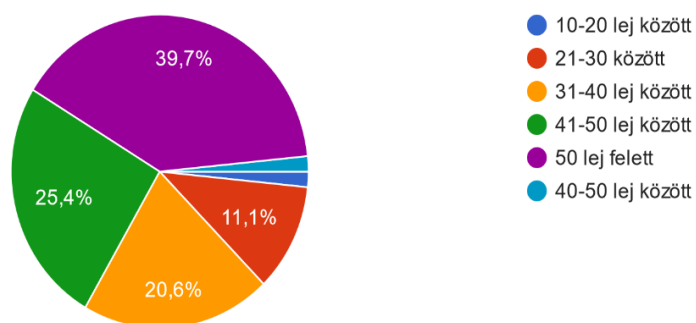
23 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik az 5-ös mezőt jelölték

A fenti ábrákból jól látszik, hogy nincs egyértelmű trend az árérzékenység tekintetében. Vannak olyanok, akik nagyobb jövedelemmel rendelkeznek, mégis nagyon figyelnek arra, hogy mennyit költenek egy üveg borra, míg mások kisebb jövedelemmel rendelkeznek, de nem befolyásolja őket az ár.

Ez az adat arra utal, hogy az árérzékenység nem feltétlenül függ össze szorosan a jövedelemmel. Sok más tényező is befolyásolhatja az ár felismerés mértékét, például az egyéni értékrend, preferenciák vagy életmód. Ezért fontos lehet a piaci szereplők számára, hogy ne csak a jövedelemre, hanem a fogyasztók egyéb szokásaira és szempontjaira is figyelemmel legyenek az árazási stratégiáik kialakításakor és termékpalettájuk összeállításakor.

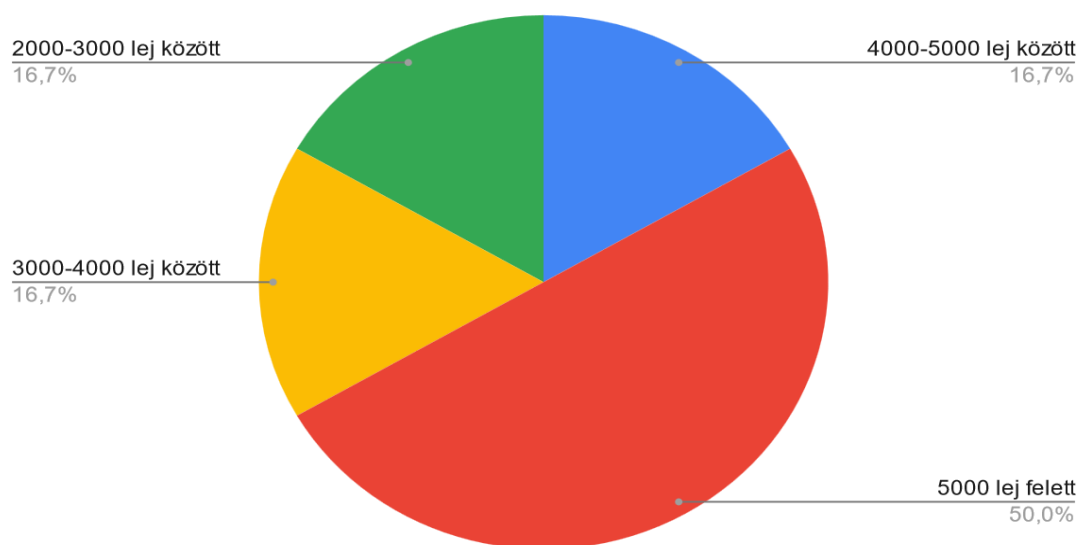
24 Ábra. Ezek az ár kategóriák szerinti eloszlás

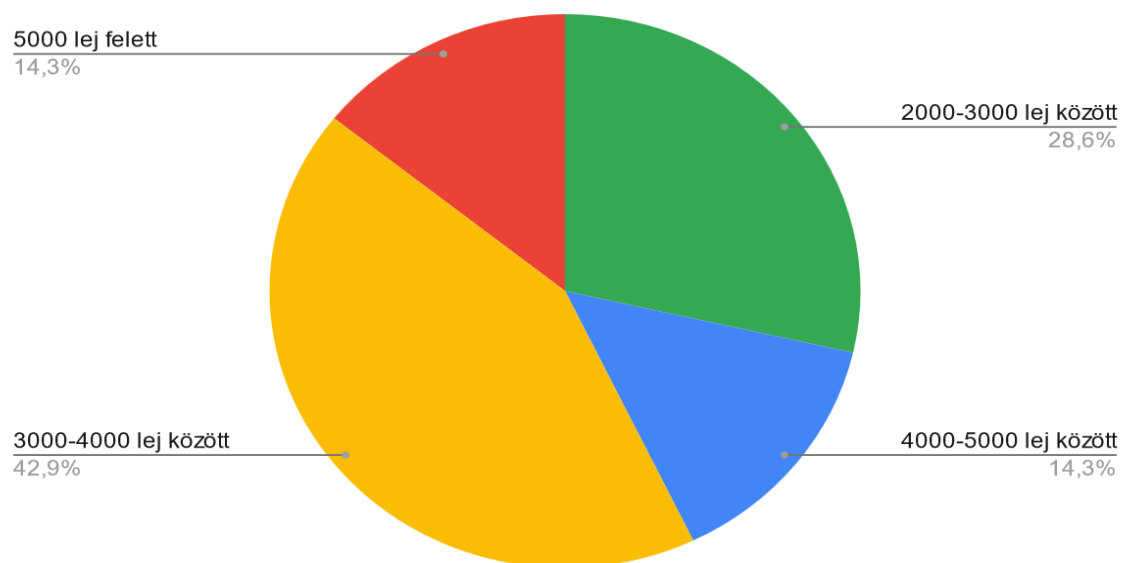
Ebben az esetben is a válaszokat részletesebben megvizsgáljuk a válaszadók jövedelme alapján. Akár csak az előbb, az ár kategóriák alapján szűrünk és megvizsgáljuk a válaszadók jövedelmét. Az alábbi ábrák szemléltetik az eredményeket.

10-20 lej között csupán egy személy hajlandó kiadni egy üveg borra, és érdekes, hogy a jövedelme nem kimondottan alacsony 4000-5000 lej.

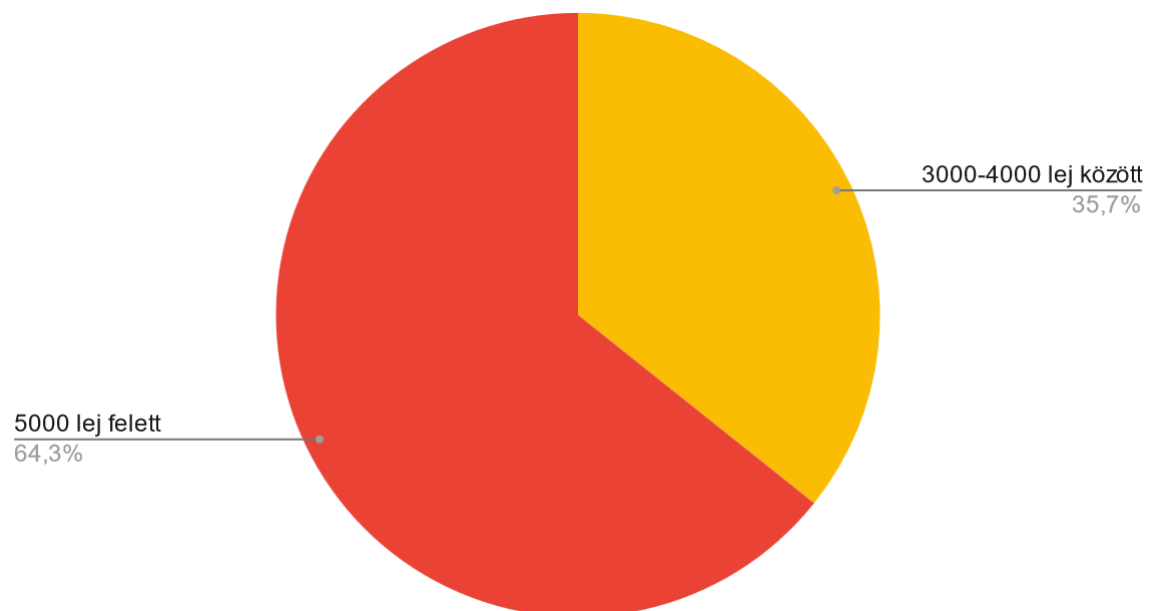
25 Ábra. Azok jövedelme szerinti eloszlása akik a 21-30 lej közötti ár kategóriát választják

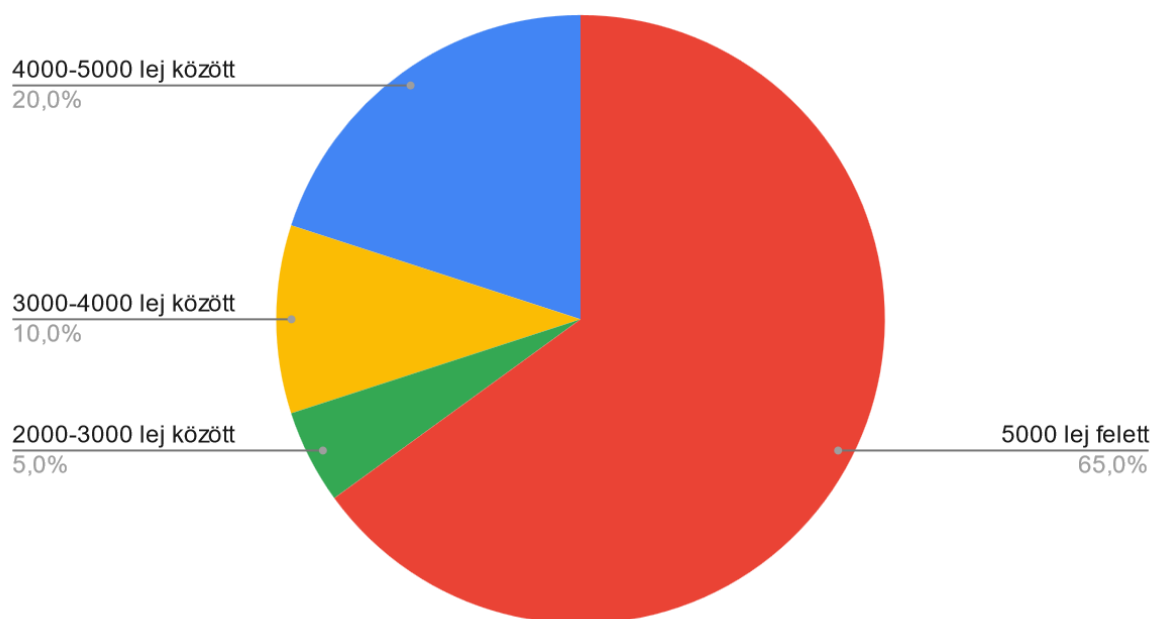
26 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik a 31-40 lej közötti árkatégoriát választják

27 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik a 41-50 lej közötti árkatégoriát választják

28 Ábra. Azok jövedelem szerinti eloszlása akik a 50 lej feletti árkatagóriát választják

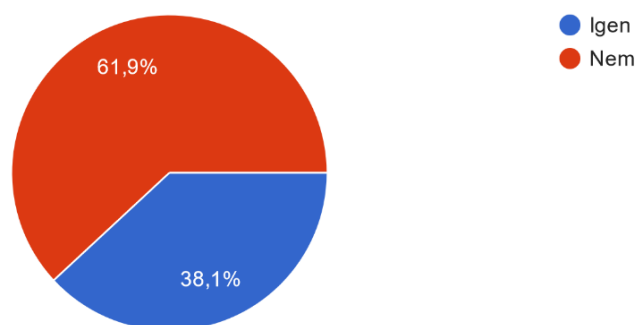
Az említett megfigyelés alapján azt is érdemes megfontolni, hogy az emberek fogyasztási szokásai mögött gyakran összetett motivációk húzódnak meg. Például azok, akik ritkábban fogyasztanak bort, valószínűleg nem csupán az anyagi lehetőségeik miatt teszik ezt, hanem esetleg az egészségügyi vagy életmódbeli preferenciáik is szerepet játszanak.

Az is elképzelhető, hogy azok, akik magasabb árat hajlandóak fizetni egy üveg borért, nagyobb figyelmet szentelnek annak minőségére, eredetére és készítési módjára. Ezek az emberek gyakran a borkultúra részei lehetnek, akik értékelik a borral kapcsolatos különleges élményeket, például egy jó társaságban elfogyasztott kiváló minőségű bort egy különleges alkalom alkalmából.

Emellett az is fontos lehet, hogy az adott borfogyasztói csoportban mekkora hangsúlyt kapnak az életstílusbeli tényezők. Lehet, hogy azok, akik csak ritkán fogyasztanak bort, többet adnak a mértékletességnek és az alkoholfogyasztás egészségre gyakorolt hatásainak tudatában vásárolnak magasabb árkatagóriájú borokat.

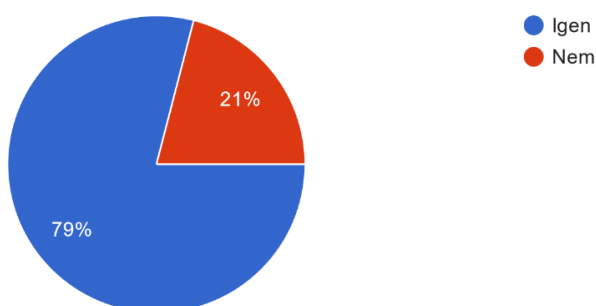
Összességében tehát az emberek borköltekezési szokásai mögött sokféle tényező állhat, és az árkategória és a fogyasztási gyakoriság közötti kapcsolat sokszor bonyolultabb, mint amilyenek elsőre tűnik.

29. Ábra. Mennyire fogyasztanak az emberek a küllőmenti borokból

A fenti ábrából (29. Ábra) kiderül, hogy kérdőív kitöltőinek kicsivel több mint egyharmada szokott küllőmenti borokat fogyasztani, ennek oka lehet, hogy kevésbé ismerik az emberek a környékbeli borászatokat, mert ahogy az alábbi ábrán látható (30. Ábra) a fogyasztók nyitottak lennének a borvidék borainak megismerésére.

30. Ábra. Szeretnék-e Küllőmenti borkostolókat

Ahogy az előző ábra is mutatja, az válaszadók többsége eljárna olyan borkostolókra, ahol Küllőmenti borokat ismerhetnek meg.

VI Következtetések és javaslatok

Mind láthattuk, a borászatnak van hagyománya a Küküllő mentén. Nagy múltal rendelkező vidék, amely manapság kissé alulértékelt. Valahol, valami rossz irányba fordult, hiszen régi térképeken a megtalálható a régió „Wineland” néven is. Tény, hogy a századoknak fontos szerepe volt a borászat finomításában, és ahogyan ők fogytak, úgy hanyagolódtak el a nagy szőlőültetvények. De a lehetőségek megvannak, hogy fontosabb szereplővé váljon a román vagy akár a nemzetközi borpiacon. Tény, hogy itt található a legnagyobb borászat az országban a Jidvei, de előnyösebbnek látom a több kisebb borászatot, amelyek inkább a minőségre törekednek. Adottak a természeti tényezők és mint láttuk a klímaváltozás egyelőre pozitívan érinti az ágazatot a térségben.

Amint a kutatásból kiderül, a piac változott, a térségben nem annyira érzékenyek a borfogyasztók, mint ahogyan az országos felmérés mutatta. Tehát nem érdemes belemenni egy árversenyben, mivel ahogy láthattuk, a fogyasztók egyre inkább hűségesek az ismert és elismert pincészetekhez. Ez azt jelzi, hogy a márképítés és az ügyfélkapcsolatok kiemelt fontossággal bírnak a piaci pozíció megerősítése szempontjából. Javasolt az ügyfélelégedettséget és lojalitást növelő programok és kezdeményezések kidolgozása. Mindemellett hiányolom, egy átfogó marketingstratégia kidolgozását, amely figyelembe veszi a fogyasztói preferenciákat, értékeit és szokásait. Fontos az olyan marketingcsatornák és kommunikációs eszközök kiválasztása, amelyek hatékonyan érik el a célcsoportot és segítik az üzenetek célba jutását. Járható útnak találom még, ha nem csupán a bort, mint terméket kínálunk, hanem lehetőség szerint egy komplex szolgáltatást kell nyújtani, legyen az borturizmus, borvacsora, vagy bármi, ami nem csupán terméket, hanem élményt tud nyújtani.

VII Összefoglalás

Szakedolgozatom témája a Küküllő menti borvidék, amely Erdély egyik legjelentősebb szőlőtermesztési területe. A dolgozat célja, hogy átfogó képet adjon a régió borászati hagyományairól, a modern kihívásokról, valamint a terület jövőbeni fejlődési lehetőségeiről. A dolgozat bevezetőjében ismertetem a témaválasztás indokait és a kutatás célkitűzéseit. Kiemeltem, hogy a régió történelmi borászati jelentősége ellenére kevés figyelmet kapott a szakirodalomban, ezért célom a tudományos hiányosságok pótlása és a régió potenciáljának bemutatása. A nemzetközi és hazai szőlőtermesztés és borkészítés aktuális helyzetét vizsgálva kiemeltem a globális szőlőtermő területek alakulását és a borkészítés volumenét. Az adatok alapján bemutattam, hogy milyen tendenciák érvényesülnek a világpiacra, és ezek hogyan befolyásolhatják a Küküllő menti borvidéket. A kutatás során alkalmazott módszerek leírása következik, mely magában foglalja a mezőgazdasági adatgyűjtést, a helyszíni borászatok látogatásait, valamint a fogyasztói preferenciák felmérését kérdőíves módszerrel. Az adatok elemzéséhez statisztikai szoftvereket használtam. A Küküllő menti borvidék jellegzetességeinek részletes elemzése során kiderült, hogy a régió jelentős változásokon ment keresztül az utóbbi évtizedekben. A klímaváltozás hatásait vizsgálva megállapítottam, hogy a megnövekedett átlaghőmérsékletek és az extrém időjárási viszonyok hogyan befolyásolják a szőlőtermesztést és a borkészítést. A fogyasztói szokások elemzése alapján pedig rávilágítottam, hogy a helyi lakosság egyre nyitottabb a minőségi borok felé. A dolgozat befejező részében következtetéseket fogalmaztam meg a kutatás során nyert adatok alapján. Javaslatokat tettem a borvidék fejlesztésére, úgy mint új technológiák bevezetése, a borászati gyakorlatok modernizálása, és a marketingstratégiák megújítása a fogyasztói igényekhez igazítva. Ezek az eredmények és javaslatok segíthetnek a Küküllő menti borvidék borászatainak a nemzetközi piacon való sikeresebb szereplésben, és hozzájárulhatnak a régió fenntartható fejlődéséhez. A dolgozat célja, hogy értékes információkat nyújtson mind a helyi borászoknak, mind a borászat iránt érdeklődő szakmai közönség számára.

VIII. Irodalomjegyzék

Asociația Tara Vinului , 2018. *Tara Vinului*. [Interactiv]

Available at: taravinului.ro

[Accesat 14 06 2023].

Asociația Vitis Transilvania, 2011. *CAIET DE SARCINI pentru producerea și comercializarea vinului cu denumire de origine controlată „TÂRNAVE”*. [Interactiv]

Available at:

https://www.onvpv.ro/sites/default/files/pdfs/caiet_de_sarcini_doc_tarnave_249ro.pdf

[Accesat 27 12 2023].

BASF SRL, 2024. *Podgorii alese*. [Interactiv]

Available at: <https://www.agro.basf.ro/ro/concurs-vinuri/podgorii-alese/podgorii/>

[Accesat 11 02 2024].

BIDIAN, I., 2023. *PODGORII din regiunea Transilvania*. [Interactiv]

Available at: <https://winenews.ro/ro/podgorii/transilvania/>

[Accesat 12 03 2024].

COMPANIA JIDVEI, 2024. *NOUTĂȚI DESPRE JIDVEI*. [Interactiv]

Available at: <https://www.jidvei.ro/category/noutati/>

[Accesat 14 02 2024].

COMPANIA JIDVEI, 2024. *ȘCOALA DE VIȚĂ*. [Interactiv]

Available at: <https://www.jidvei.ro/scoala-de-vita/>

[Accesat 14 02 2024].

Cotea, V. D., 2000. *Podgoriile si vinurile Romaniei*. 1 ed. Bucuresti: Editura Academiei Romane.

Crama Rotenberg, 2018. *Ce este turismul viticol? Daca iti place vinul, afla ce tip de enoturist esti!*. [Interactiv]

Available at: <https://ziare.com/vacanta/obiective-turistice/ce-este-turismul-viticol-daca-iti-place-vinul-afla-ce-tip-de-enoturist-esti-1599381>

[Accesat 26 01 2024].

CRAMA VIE-VIN LECHINTA, 2023. *VIE VIN LECHINTA*. [Interactiv]

Available at: <https://www.vievin.ro/despre-noi/>

[Accesat 11 02 2024].

ENTZ, F. & MÁLNAY, I., 1870. *Szőlészeti és borászat Erdélyben*. 1 ed. Vác: K. n..

Giurescu , C. C., 1962. *Istoria romanilor. Vol. I-III.* 1 ed. Bucuresti: All.

Hodoș, A., 1999. *Focurile de pe culme*. 2 ed. Alba Iulia: Editura Minerva.

International Organisation of Vine and Wine Intergovernmental Organisation, 2022. *STATE OF THE WORLD VINE AND WINE SECTOR IN 2022*, Dijon: OIV.

- Leca, I., 2012. *Cetatea de Baltă - Bethlen-Haller*. [Interactiv]
Available at: <https://monumenteuitate.org/ro/monument/79/Cetatea-de-Balta-Bethlen-Haller>
[Accesat 09 02 2024].
- Macici, M., 2008. *Lumea vinurilor. Vinurile lumii*. 1 ed. Bucuresti: Vremea Editura.
- Mărginean, M.-C., 2014. *CERCETARI PRIVIND POTENTIALUL TEHNOLOGIC DE PRODUCERE A VINURILOR RO DE CALITATE ÎN PODGORIA TÂRNAVE*, Sibiu: UNIVERSITATEA LUCIAN BLAGA DIN SIBIU.
- Oancea, M., 1999. *Tratat de management in unitatile agricole*. 1 ed. Cluj Napoca: Editura Ceres.
- Oficiul National al Viei si Produselor Vitivinicole, 2022. *SITUAȚIA VITICULTURII MONDIALE ȘI A SECTORULUI VINICOL ÎN ANUL 2021*, București: ONVPV.
- Rancu, Ș., 2021. *Viticultura de pe Colinele Dobrogei*. [Interactiv]
Available at: <https://www.revistafermierului.ro/romania-viticola/item/5126-viticultura-de-pe-colinele-dobrogei.html>
[Accesat 26 12 2023].
- Revino Romania SRL, 2023. *Viticultura în România*. [Interactiv]
Available at: <https://www.crameromania.ro/informatii-utile/viticultura-in-romania-crame-vin-206.html>
[Accesat 26 12 2023].
- Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020. *Istoricul viticulturii din Transilvania*. [Interactiv]
Available at: <https://www.scvblaj.ro/articole/istoricul-viticulturii-din-transilvania>
[Accesat 10 03 2023].
- Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020. *Proiect cercetare sectorial ADER 714 Faza III /2021*. [Interactiv]
Available at: <https://www.scvblaj.ro/articole/proiect-cercetare-sectorial-ader-714-faza-iii--2021>
[Accesat 16 03 2024].
- Statiunea de Cercetare si Dezvoltare pentru Viticultura si Vinificatie Blaj, 2020. *Soiuri de struguri pentru vin*. [Interactiv]
Available at: <https://www.scvblaj.ro/articole/soiuri-de-struguri-pentru-vin->
[Accesat 27 12 2023].
- Villa Vinèa, 2018. *A Villa Vinèa története*. [Interactiv]
Available at: <https://villavinea.com/hu/acasa-magyar/>
[Accesat 11 03 2024].

IX Melléklet

A kérdőív kérdései

Tisztelt kitöltő!

Karamán Zsolt vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztési agrármérnök BSc szak végzős hallgatója. Dolgozatomban a Küküllő mentét vizsgálom, mint borvidék és ezen belül az Udvarhelyszékiek borfogyasztói szokásait. Kérem szánjon pár percet és segítse munkámat. Előre is köszönöm.

Az ön neve?

- ☐ Férfi
- ☐ Nő

Az ön életkora?

- ☐ 18-30
- ☐ 31-40
- ☐ 41-50
- ☐ 51-65
- ☐ 65 felett

Milyen gyakran fogyaszt bort?

- ☐ Naponta
- ☐ Hetente
- ☐ Havonta
- ☐ Ritkábban mint havonta

Általában honnan szerzi be a bort?

- ☐ Magam készítem
- ☐ Üzletben vásárolok
- ☐ A termelőtől vásárolok
- ☐ Online rendelem
- ☐ Borszaküzletben vásárolok

Leginkább mi alapján választja ki a bort?

- ☐ Színe
- ☐ Ára
- ☐ A pincészet alapján
- ☐ Az cukortartalma alapján

Milyen bort fogyaszt a leggyakrabban?

- ☐ Vörös
- ☐ Fehér
- ☐ Rozé

Milyen bort fogyaszt a legszívesebben?

- ☐ Száraz
- ☐ Félédes/félszáraz
- ☐ Édes

Mennyire számít Önnek a bor ára? (1- Nem befolyásol, 5- Nagyon befolyásol)

1   2   3   4   5

Mennyit hajlandó kiadni egy üveg (0,75l) borért?

- ☐ 10-20 lej között
- ☐ 21-30 között
- ☐ 31-40 lej között

- 41-50 lej között
- 50 lej felett

Mi a legmagassabb tanulmányi végzettsége?

- Szakiskola
- Érettségi
- Egyetemi végzettség

Mekkora a havi nettó jövedelme?

- 1000-2000 lej között
- 2000-3000 lej között
- 3000-4000 lej között
- 4000-5000 lej között
- 5000 lej felett

Ismer Küküllőmenti borászatokat?

- Igen
- Nem

Szokott Küküllőmenti borászatok boraiból fogyasztani?

- Igen
- Nem

Eljárna olyan borkóstolókra, amelyeken a környékbeli borokat mutatnak be?

- Igen
- Nem

Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Karamán Zsolt
A Hallgató Neptun kódja: FAFNFM
A dolgozat címe: Szőlőtermesztés és borászat a Küküllő mentén: hagyományok és kihívások (vagy kilátások?) a 21. században
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Szőlészeti és Borászati Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Szőlészeti Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024.04.25

Hallgató aláírása

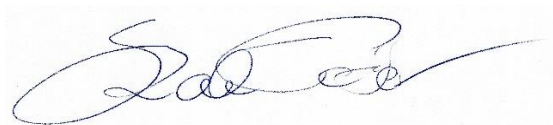
NYILATKOZAT

Dr. Szabó Péter (hallgató Neptun azonosítója:FAFNFM) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre
javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen   nem

Kelt: 2024.04.27

---

belső konzulens